

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

HALİD MUHAMMED
HALİD

BU
ÜMMETİN
ÂLİMİ

ریتالی
Facebook//ücretsizİslamileKitapİndir

YERYÜZÜ YILDIZLARI

"Seçkin Sahâbenin Hayatı"

Sayfa Düzeni
Osman Arpaçukuru

Kapak Tasarımı
Ahmet Mayalı

Basıldığı Yer
Kilim Matbaacılık

Basıldığı Tarih
Mart 2006

BEKA YAYINLARI

Çatalçeşme Sok. Üretmen Han No: 18 Cağaloğlu – İstanbul
Telefon ve Faks: 0212 512 51 66 – 0212 512 45 43

Arapçadan Çeviren
ABDÜLKERİM AKBABA

Tashih ve Redaksiyon
OSMAN ARPAÇUKURU

Beka

©2006

Web düzen
Özgür el erdişi

GİRİŞ

Akide ve iman dünyasında ortaya çıkmış olan, tarihin haber verdiği şerefli bir topluluğun haberleri ne uydurulmuş bir olaylar manzumesidir, ne de olur olmaz söylenmiş sözlerdir.

Bütün bir tarih, güvenilirlikte, doğrulukta ve hakikati araştırmada İslâm tarihi ve kahramanlarının şahit olduğu böylesi bir zaman dilimine şahit olmamıştır. Çünkü bu devrin öğrenilmesi ve araştırılması uğrunda harikulâde beşerî bir gayret ortaya konulmuştur. Yüce İslâm âlimleri, İslâm'ın ilk asrında en küçük bir fısıltı ve kıpırdanmayı dahi ihmal etmeksizin araştırma laboratuvarına getirmişler, tenkit süzgecinden geçirmişlerdir.

Bu kitabın ilerleyen bölümlerinde göreceğimiz Allah Resûlü'nün eşsiz sahâbesinin şerefli tabloları, her ne kadar efsane gibi görünse de efsane değildir. Bilâkis bunlar, o yüce kimselerin şahsiyet ve hayatlarında şekil bulmuş hakikatlerdir. Ve onlar zirveleşenlerdir, ışık saçanlardır. Yazarların ve vafedenlerin istedikleri kadar değil, bizzat o hakikatlerin sahiplerinin, enginlik ve kemal yolunda olağanüstü gayret sarf edenlerin istedikleri kadardır.

Bu kitap, o yüce insanların bütün yönlerini anlatmak gibi bir iddia gütmemektedir. Eğer o yüceliklere bir nebze olsun işaret edebilirse, yazarı kendini mutlu sayacaktır.

Şu nokta önemlidir: Tarih, adalet ve kemalin gerçekleşmesi için kararlılık ve niyetlerini pekiştirmiş ve bu uğurda hayatlarını ortaya koymuş, sınırsız cesaret ve kahramanlık örneği sergilemiş, Allah Resûlü'nün etrafında öbekleşmiş insanlar gibi başka bir topluluğa daha şahit olmamıştır.

Onlar, tam beklendikleri zamanda ve söz verildikleri günde geldiler... Onlar, Peygamberleri

(s.a.v.) ile beraber, müjdeleyici ve kulluk edici olarak geldiler.

Hayat, kölelik zincirini kıracak, insanlığı şimdi ve gelecekte özgür kılacak kahramanlar beklerken, onlar Peygamberlerinin (s.a.v.) arkasında devrimci ve hürriyetçi olarak geldiler.

Ve hayat, insanlık medeniyeti için yeni ve sağlam doğuşlar ortaya koyacak insanları beklerken, onlar öncüler ve uzak görüşlü kimseler olarak geldiler.

Bunlar, kısa bir zamana bu kadar şeyi nasıl sığdırabildiler?!

İmparatorluklarıyla bütün bir âlemi nasıl yerle bir edip, onları atılmış birikinti hâline nasıl getirebildiler?

Bütün bunların ötesinde, bütün bir insanlığı, tevhid ışığı ile aydınlatacak ve onu ebediyete kadar muhafaza edecek böyle bir oluşumu, ışık hızıyla gerçekleştirmeye nasıl güç yetirebildiler?

İşte bütün bunlar, onların gerçek mucizeleridir.

Bu gerçek mucizeleri, faziletlerle boyanmış ve benzeri olmayan imanla korunmuş güçlü şahsiyetlerinde şekillenmiştir.

Yine onların bu mucizeleri, büyük mucize Kur'ân-ı Kerîm'in nüzûlünün, Hz. Peygamber'in tebliğinin ve ümmetin, nurlu yola baş koymasının yansımalarından başka bir şey değildir.

Bu kitapta, size örnek sahâbenin hayatını sunuyorum. Kitabın sonunda zikrettiğim gibi, bu sahâbe Resûlullah (s.a.v.) ile beraber yaşayan binlercesini anlatmada örnek şahsiyetlerdir ve bütün bir ashabı bunların şahsında anlatabiliriz.

Kısacası, bütün sahâbenin imanını, sebatını, kahramanlığını, Allah ve Resûlü'ne olan dostluğunu bunların şahsında gösterebiliriz.

Ortaya koydukları çabayı, taşıdıkları yükü,

sundukları kurtuluşu, insanları putlardan ve putçuluktan hürriyete kavuşturmada üstlendikleri rolü, bunların şahsında dile getirebiliriz.

Öyleyse şimdi, o mübarek insanlarda beşeriyetin emsalsiz örnekleriyle karşı karşıya gelmek için yaklaşalım. Dünyanın bilebildiği doğruluk ve yüceliğin en üstün tevazu misallerini görelim. Kadim âlemi ellerinde dürüp büken hak erlerini müşahede edelim. İşte bunlar, Rabbin birliğini ve halkın hürriyetini ilân eden şanlı süvarilerdir.

ABDURRAHMAN b. EBÛ BEKİR

Olağanüstü Kahraman

Bütün derinliği ve genişliğiyle Arap seciyesini yansıtan bir şahsiyet...

Babası ilk müslümanlardan. Henüz kimse iman etmemişken Resûlullah'a gönülden bağlanan, hicret esnasında saklandıkları mağarada Allah'ın kendisinden "İkinin ikincisi" diye söz ettiği "Sıddîk" ünvanı ile meşhur Ebû Bekir (r.a.) olmasına rağmen kendisi hâlâ kavminin dinine ve putlarına sımsıkı bağlı, bu inançta sağlam bir kaya gibi sabit duruyor...

Bedir savaşında müşrik ordusunun saflarında...

Uhud savaşında yine öyle... Hem de müs-lümanlar ile savaşmak üzere toplanan okçuların komutanı olarak...

İki ordu kıran kırana bir savaşa girmeden önce, âdet olduğu üzere iki tarafın yiğitleri teke tek düelloya çıkarlar...

Abdurrahman, kendisiyle dövüşecek birisini isteyerek meydan okur müslümanlara...

Babası Ebû Bekir es-Sıddîk onunla dövüşmek üzere ileriye doğru atılır... Fakat Resûlullah onu tutar, bir babanın, oğlu ile kılıç kılıca düello etmesine izin vermez.

Asil bir Arabın en mümeyyiz vasfı, tam olarak inandığı bir gayeye karşı gösterdiği mutlak bağlılık ve sadakattir.

Bir dine, bir fikre ikna olunca âdeti ona kul olur, onu bundan ayırmanın artık bir yolu bulunamaz. Hile ve sahtekârlık olmaksızın, aklını ve

ruhunu yeni bir inanç doldurursa o başka...

Abdurrahman'ın, babasına tam bir saygısı, onun aklının yüceliğine, ruhunun ve ahlâkının büyüklüğüne tam bir güveni vardı. Bunları teslim etmesine rağmen kendi inancına olan bağlılığından dolayı babasının Müslümanlığı, onu da müslüman etmeye yetmedi.

Böylece o, inancının ve akidesinin bir gereği olarak, Kureyş'in ilâhlarını savunmaya ve onların bayrakları altında, ölümden hiç korkmayan mü'minlere karşı savaşmaya devam etti.

Fakat böyle asil ve güçlü bir kimseye hakikat eninde sonunda aydınlanacaktı...

Çünkü bu tip insanlar, özlerinin yüceliği, açık kalpliliklerinin ve samimiyetlerinin nuru sayesinde bir gün mutlaka doğruya ulaşırlar, hidâyet ve hayır üzerinde birleşirler...

Ve bir gün kaderin saati, Ebû Bekir'in oğlu Abdurrahman için yeni bir doğumu müjdelemek üzere çaldı...

Evet, nihayet ruhuna hidâyet güneşi doğmuş, onda câhiliyenin miras bıraktığı karanlık ve

sahtelik adına ne varsa hepsini silip süpürmüştü... Nihayet o, etrafındaki varlık ve eşyadan münezzeh, bir ve tek olan Allah'ın varlığını hissetti. Ruhuna ve gönlüne Allah'ın hidâyeti yerleşmişti artık... İşte o bir müslümandı artık...

Hak dine girmek üzere derhal Resûlullah'a gitti.

Oğlunun Resûlullah'a biat ettiğini gören Ebû Bekir, sevinçten neredeyse çıldıracaktı.

O küfründe de mertti... Ve şimdi de mertçe, yiğitçe müslüman oluyordu. Herhangi bir şeye tamah ettiği veya herhangi bir şeyden korktuğu yoktu. Bu iman, Allah'ın hidâyet ve tevfikinin ona bahşetmiş olduğu gerçek ve dürüst bir inançtan ibaretti.

Bundan sonra ise o, daha önce kaçırmış olduklarını da telâfi etmek için Allah, Resûlü ve mü'minler uğrunda kendini feda edercesine çalışacaktı.

Nitekim Abdurrahman, gerek Hz. Peygamber'in zamanında, gerekse halifeleri döneminde hiçbir

meşru savaştan geri kalmamıştır.

Yemâme gününde onun büyük bir kahramanlığı vardır. O gün Müseylime ve mürted ordusuna karşı savaşın kazanılmasında bu kahramanlığın büyük bir rolü olmuştur... Çünkü Müseylime'nin akıl hocalığını yapan ve ayrıca kuvvetleriyle mürted ordusunun sığındığı kalenin en önemli yerlerini koruyan Muhakkim b. Tufeyl'i cehenneme yollayan o olmuştur. Muhakkim, Abdurrahman'ın vuruşuyla yere yıkılınca etrafındakiler dağılmış, böylece surda bir delik açılmıştı.

İslâm'ın gölgesinde Abdurrahman'ın güzel özellikleri daha bir gelişmiş ve parlamıştı.

İnancına olan bağlılığı, doğru ve hak bildiği şeye karşı olan mutlak samimiyeti, sinsilik ve yağcılığa karşı oluşu ve daha niceleri...

Bütün bu huylar, onun şahsiyetinin ve hayatının özü olarak devam edegeldi. Herhangi bir arzu veya korku bu özellikleri ondan uzaklaştıramadı. Hatta Muaviye'nin kılıç zoruyla

Yezid için biat aldığı o günde bile... Nitekim o gün Muaviye, Medine'deki valisi Mervan'a biat mektubu yazmış ve onu camide müslümanlara okumasını emretmişti,

Mervan emredileni yapmıştı. Mektubun okunması biter bitmez, Abdurrahman b. Ebû Bekir ayağa kalktı. Camidekilere hakim olmaya başlayan korku ve endişeyi, kulak verilecek bir delil ve açık bir direnişe çevirecek olan şu sözleri söyledi:

"Allah'a yemin olsun ki, siz Muhammed ümmeti için hayır murad etmiyor; ancak bu ümmeti Bizanslılara benzetmek istiyorsunuz. Nasıl ki bir Bizans kralı ölünce onun oğlu kral oluyorsa, bizde de öyle olsun istiyorsunuz..."

Abdurrahman o anda, Muaviye'nin bu emri uygulanıp da İslâm'da şûraya dayalı yönetim şekli terk edilerek onun yerine babadan oğula gečen veya tesadüfe, kaba güce dayanan Kısralık veya Kayserlik getirilince İslâm'ın başına gelebilecek bütün tehlikeleri gömüştü âdeta!..

Abdurrahman, bu acımasız ve sert sözleri Mervan'ın yüzüne karşı haykırınca, başlarında Hz. Ali'nin oğlu Hüseyin, Abdullah b. Zübeyr ve Abdullah b. Amr'ın da bulunduğu bir grup da onu destekledi.

Fakat daha sonra Muaviye'nin kılıç zoruyla, kesin olarak almaya karar verdiği bu biat karşısında onları susmaya mecbur eden yeni şartlar meydana geldi. Ama Abdurrahman bu biatın geçersiz olduğunu açıkça söylemeye devam etti. Neticede Muaviye ona bir adamıyla yüz bin dirhem para gönderdi. Güya bununla onun gönlünü almak istiyordu. "Sıddîk'ın oğlu", paraları bir tarafa fırlatarak, Muaviye'nin elçisine şöyle çıkıştı:

"Git ona de ki, Abdurrahman dünyası için dinini satmıyor."

Daha sonra Muaviye'nin Medine'ye gelmekte olduğunu haber alınca, hemen orayı terk edip Mekke'ye gitti.

Allah diledi ki, onun karşılaştığı bu filmler ve kötü akıbetler artık yeter...

Mekke'nin tepelerine varır varmaz ruhunu Allah'a teslim etti... Ve insanlar onu Mekke'nin en yüce tepesinde omuzlarında taşıdılar. Buralar onun öz vatanı idi. Ve bu topraklar, onun cahiliye dönemine şahit olduğu gibi sadık, hür ve cesur bir adam olarak Müslümanlık dönemine de şahit oldu...

ABDULLAH b. AMR b. ÂS
Kullukta Zirvede Bir Şahsiyet

Şimdi, çok tövbe eden, âbid, zahid gerçek bir kuldan söz ediyoruz: Abdullah b. Amr b. Âs'dan...

Babası Amr b. Âs, zekâ, deha ve kurnazlıkta üstad olduğu gibi, o da âbidler, zahidler, açık sözlü ve açık gönüllü kimseler arasında yüce bir mevkiye sahipti...

Bütün vaktini ve hayatını ibadete adanmıştı...

İmanın tadıyla öylesine ibadet ediyordu ki, geceler ve gündüzler ona yetmez olmuştu.

Babasından önce müslüman oldu. Biat etmek üzere Hz. Peygamber (s.a.v.)'e elini uzattığından beri Allah'ın nuru ve itaatının feyziyle kalbi, taze sabah aydınlığı gibiydi.

Önce Kur'ân'a yöneldi. Kur'ân parça parça iniyordu. Ve o, nazil olan âyetleri hemen ezberliyor, kavramaya çalışıyordu. Böylece Kur'ân'ın nüzûlü tamamlandığında, o da tamamını ezberlemişti.

O, Kur'ân'ı sadece kuvvetli bir hafız olsun ya da ezberinde bir kitap bulunsun diye ezberlemedi...

Bilakis kalbini imar etmek, sonra da Allah'ın itaatkâr bir kul olmak için ezberlemişti. Ve onun helal kıldığını kendine helal, haram kıldığını da haram kılmak ve emirlerine uymak için... Sonra onu tertîl üzere okumaya, okuduklarını düşünmeye yöneldi... Meyveleri olgun bahçelerde dolaşır gibi, Kur'ân'ın mübarek âyetlerinin kendisine bahşettiği feyizle kalbi mesrur, onun tesiriyle gözleri yaşlı olarak...

Abdullah âdetâ Allah'ı, takdis etmek ve O'na kulluk etmek için yaratılmıştı. Dünyadaki hiçbir şey onu bu durumdan uzaklaştırmaya güç yetiremezdi.

İslâm ordusu müşriklerle savaşmak üzere cihada çıktığı zaman da onu ön saflarda görüyoruz. Seven bir ruh ile arzulayan bir âşık gibi şehâdeti temenni ederek...

Peki, savaş sona erince nerede görüyoruz onu... Ya bir camide ya da evinin mescidinde... Gündüz oruçlu, gece namaz hâlinde... Lisanı mübah da olsa dünya kelamı nedir bilmez. Kalbi zikir, hamd ve istiğfar ile yumuşak ve olgun...

Onun kulluğunun derecesini anlamak için, insanları Allah'a kulluğa davet etmek üzere gelmiş olan Peygamber (s.a.v.)'in, onun ibadetine bir sınırlama getirmek için ona müdahalede bulunduğunu bilmek yetmez mi?

Allah Resûlü (s.a.v.) Abdullah b. Amr b. Âs'ın hayatının böyle bir süreç içerisinde olduğunu öğrenir...

O herhangi bir gazveden dönünce, artık bütün zamanını gece-gündüz demeden, namaz, oruç ve Kur'ân okumakla geçirmektedir...

Nebî (s.a.v.) onu yanına çağırdı ve ibadette mutedil olmaya davet etti.

Resûlullah şöyle buyurur:

"Sen gündüzleri iftarsız oruç tutuyor, geceleri de uyumadan sürekli namaz kılıyormuşsun öyle mi?"

"Hayır, böyle yapma. Her ay üç gün oruç tutman yeterlidir."

Bunun üzerine Abdullah:

"Ama ben daha fazlasına güç yetiririm."

"Öyleyse haftada iki gün oruç tut."

"Ben bundan da fazlasına güç yetiririm"

"Öyleyse oruçların en hayırlısı, Davud orucuna ne dersin? O, bir gün oruç tutar, bir gün tutmazdı."

Resûlullah (s.a.v.) konuşmasına devam etti:

"İşittim ki, sen bir gecede Kur'ân'ı hatmediyormuşsun. Korkarım ki, ömrün uzun olur da onu okumaktan bıcarsın."

Her ay bir hatim yap...

Az gelirse,

Her on günde bir hatim yap.

Bu da az gelirse,

Her üç günde bir hatim yap."

Sonra şöyle buyurdu:

"Ben bazan oruç tutar, bazan tutmam. Bazan namaz kılar, bazan uyurum."

Ve kadınlarla da evlenirim. Binaenaleyh kim benim sünnetimden yüz çevirirse, benden değildir."

Ve Abdullah b. Amr'ın ömrü uzun oldu. Yaşanıp kemikleri zayıfladığında daima Resûlullah'ın kendisine verdiği öğüdü hatırlar ve şöyle derdi:

"Keşke Resûlullah'ın verdiği ruhsatı kabul etseydim."

İki müslüman topluluk arasında meydana gelen bir çatışmada böyle bir mü'min hakkında doğruyu bulmak ne kadar zordur.

Hız. Ali ile mücadelesinde Muaviye safında yer almak üzere onu Medine'den Sıffin'e hangi etkenler yöneltmişti?

Gerçekten Abdullah'ın bu durumu düşünölmeye değer... Onun durumunu anladıktan sonra da vakar ve yüceliğini takdir etmek gerektiği gibi...

Abdullah b. Amr'ın, hayatını tehlikeye atarcasına ibadete nasıl yöneldiğini daha önce gördük. Öyle ki, babası onun bu durumundan Resûlullah'a

çokça şikâyetle bulunuyordu.

Nihayet bir gün Resûlullah ona ibadette itidalli olmasını ve ibadeti belli vakitlerle sınırlamasını emreder. Babası Amr da oradadır. Resûlullah onun elini tutup, babasının eli üzerine koyar ve şöyle buyurur:

"Sana emrettiğimi yap ve babana da itaat et."

Abdullah, dindarlığı ve ahlâkının gereği olarak zaten anne babasına itaatkâr olmasına rağmen Resûlullah ona böyle emretti. Bu yolla ve münasebetle onda özel bir etki uyandırmak için...

Abdullah b. Amr uzun bir hayat yaşadı. Ve ömrü boyunca da bu veciz ifadeyi bir an olsun aklından çıkarmadı:

"Sana emrettiğimi yap ve babana da itaat et."

Zaman içinde günler ve yıllar birbirini takip etti.

Şam'daki Muaviye, Hz. Ali'ye biatı reddetti.

Hz. Ali de meşru olmayan bir isyana boyun eğmedi.

Ve iki müslüman topluluk arasında savaş oldu. "Cemel Savaşı" geçti... "Sıffin Savaşı" geldi.

Amr b. Âs Muaviye'nin yanında olmayı seçmişti. Ve o, oğlu Abdullah'ın müslümanların gözünde ne derece saygın ve dindarlığına güvenilen bir kimse olduğunu iyi biliyordu. Bu yüzden birçok kimseyi Muaviye tarafına çekmek için oğlunu da bu savaşa katılmaya teşvik ediyordu. Ve aynı zamanda Amr, oğlu Abdullah'ın yanında bulunması dolayısıyla savaşta çok şeye nail olacağını umuyordu. Zira onun Şam'ın fethindeki ve Yermük günündeki kahramanlıklarını henüz unutmuş değildi.

Ve nihayet Sıffin'e gitmeye karar verince, onu yanına çağırıp:

"Abdullah! Harbe çıkmaya hazırlan, sen de

bizimle birlikte savaşacaksın." dedi.

Abdullah cevapladı:

"Nasıl olur? Resûlullah (s.a.v.) hiçbir müslümanın boynuna kılıç vurmayacağıma dair benden söz aldı..."

Bunun üzerine Amr, kurnazlık yaparak onu ikna etmeye çalıştı. Güya onlar bu savaşa çıkmakla Hz. Osman'ın katillerini yakalayıp, onun temiz kanının öcünü alacaklarmış...

Sonra ani bir hareketle, anlamlı bir şekilde sözünü şöyle bitirdi:

"Resûlullah'ın, senin elini benim elimin içine koyarak yaptığı nasihatın sonunda "Ve babana itaat et" dediğini hatırlıyor musun?

Şimdi ise ben sana, bizimde birlikte çıkıp savaşmanı emrediyorum!"

Bunun üzerine Abdullah, sırf babasına itaat etmek üzere yola çıktı. Kesinlikle kılıç taşımamak ve hiçbir müslümanı öldürmemek üzere...

Fakat bu nasıl mümkün olacaktı?

Evet, şimdilik sadece bu şekilde babasıyla çıkmış olması yeterli idi... Ama savaş başladığı zaman... İşte o zaman yerine getireceği emir de Allah için olmalıydı...

Şiddetli ve ateşli bir şekilde savaş başladı...

Tarihçiler, Abdullah'ın savaşın ilk başlangıcına katılıp katılmadığı konusunda ihtilaf ediyorlar.

Biz savaşın başında katıldığı görüşündeyiz. Çünkü savaş zaten kısa sürmüştü. Ayrıca onu savaşa ve Muaviye'ye karşı açıkça yer almaya sevk eden bir başka durum daha vardı. O da şudur:

Sahâbenin yanında saygın bir yere sahip olan Ammâr da Hz. Ali ile birlikte savaşıyordu. Dahası onun ileride nasıl bir topluluk tarafından öldürüleceği Hz. Peygamber tarafından haber verilmişti.

Olay şöyle gerçekleşmişti:

Resûlullah ve ashabı, Medine'ye hicretlerinin hemen ardından mescidlerini inşa ediyorlardı.

Taşlar, kuvvetli bir insanın bile birden fazlasını bir seferde taşıyamayacağı kadar büyük ve ağırdı. Fakat Ammâr, aşırı sevinç ve neşesinin tesiriyle ikişer ikişer taşıyordu. Resûlullah onu gözleri yaşlı olarak bir süre süzdükten sonra şöyle demişti:

"Vah Sümeyye'nin oğluna..! Onu asi bir topluluk öldürecek..!"

O gün inşaata katılan bütün sahâbîler bu haberi duymuştu ve hâlâ hatırlıyorlardı.

Abdullah b. Amr da bunu duyanlardandı.

Hız. Ali ve Muaviye arasında meydana gelen savaşın başlarında, Ammâr yüksek tepelerin üzerine çıkarak gür bir sesle şöyle haykırıyordu:

"Bugün sevgililere kavuşuyoruz,

Muhammed'e ve ashabına...!!"

Muaviye'nin ordusundan bir grup, onu öldürmek üzere anlaştılar. Ve onu günahsız şehitlerin dünyasına ulaştıracak olan günahkâr bir oku doğrulttular...

Ammâr'ın ölüm haberi bir rüzgâr gibi her

tarafa yayıldı...

Abdullah b. Amr, dehşet ve heyecan içinde yerinde duramaz olmuştu:

"Ammâr öldürüldü ha..?! Onu siz öldürdünüz ha..?"

Öyleyse siz, evet o hâlde sizsiniz o âsi topluluk!.. Sapıklık üzere savaşanlar evet sizlersiniz!.."

Bir uyarıcı ve haberci gibi Muaviye ordusunun arasına daldı. Onların azimlerini kırmak, âsi bir topluluk durumuna düşmüş olduklarını onlara anlatmak için. Çünkü onlar Ammâr'ı öldürmüşlerdi ve yirmi yedi yıl önce Resûlullah, ashabından bir grubun arasında Ammâr'ı âsi bir topluluğun öldüreceğini haber vermişti.

Abdullah'ın söyledikleri Muaviye'ye ulaşınca, onu ve babasını çağırttı ve babasına:

"Bu deliyi bizim yakamızdan uzaklaştırmayacak mısın?" dedi. Abdullah ise şöyle cevap verdi:

"Ben deli değilim. Ancak bir zaman Resûlullah'ın Ammâr'a: **"Seni âsi bir topluluk öldürecek!"** dediğini duymuştum."

Bu sefer Muaviye ona:

"Peki, bizimle birlikte niye çıktın o zaman?" dedi.

Abdullah bunu da şöyle cevapladı:

"Çünkü Resûlullah bana, babama itaat etmemi emretti. Ben de ona İtaat ederek çıktım, ama sizinle birlikte savaşamam."

Onlar bu şekilde konuşurlarken, bir adam içeri girip, Ammâr'ın katilinin huzura girmek için izin istediğini söyleyince Abdullah haykırdı:

"Ona izin ver ve cehennemi müjdele!"

Oldukça sabırlı ve yumuşak olmasına rağmen Muaviye hiddetlenerek Amr'a çıkıştı: "Şu oğlunun söylediklerini duymuyor musun be adam?"

Fakat Abdullah müttakilere yakışır bir sakinlik ve rahatlık içinde Muaviye'ye, sadece gerçeği söylediğini vurgulayarak, Ammâr'ı öldürenlerin

ancak âsi kimseler olabileceğini tekrar etti. Sonra babasına dönüp:

"Eğer Resûlullah bana sana itaat etmemi emretmemiş olsaydı, seninle buraya kesinlikle gelmezdim." dedi.

Bu konuşmadan sonra Muavyie ve Amr, askerleri teftiş için çıktılar. Fakat herkesin, Hz. Peygamber'in Ammâr hakkındaki "**Seni âsi bir topluluk öldürecek!**" haberinden söz ettiklerini görünce dehşete kapıldılar.

Ve bu kargaşanın Muaviye'den yüz çevirmeye ve hatta ona isyana dönüşmek üzere olduğunu hissettiler... Bunun üzerine insanları yatıştıracak bir hile buldular. Şöyle diyorlardı:

"Evet, Resûlullah bir gün Ammâr'a "Seni âsi bir topluluk öldürecek" demiştir.

Ve Resûlullah 'ın verdiği haber doğrudur...

Ve işte gerçekten Ammâr da öldürülmüştür...

Fakat onu kim öldürmüştür?

Onu ancak savaşa çıkaranlar ve kendileriyle

birlikte savaşı sürükleyenler öldürmüştür."

Böyle bir karmaşada hangi mantık böyle çalışabilir? Muaviye ve Amr'ın mantığı çalıştı. ..

Bunun üzerine iki topluluk savaşı, Abdullah b.Amr ise mescidine ve ibadetine yöneldi...

O, hayatına kulluk ve ibadetten başka bir şey sokmadan yaşadı.

Fakat yine de Sıffin'e gitmiş olması, oraya sadece gitmiş olması bile onda sürekli bir sıkıntı sebebi oldu... Nitekim bunu hatırlayınca ağlar ve şöyle derdi:

"Bana ne oldu da Sıffin'e gittim?"

Bana ne oldu da müslümanlarla savaşı gittim?"

Bir gün, Abdullah arkadaşlarıyla Mescidi Nebvî'de otururken, Hz. Hüseyin onların yanından

geçti ve selâmlaştılar.

Hız. Hüseyin uzaklaşınca, Abdullah yanında-kilere şöyle konuştu:

"Size yeryüzündekilerin semadakilere en sevimli insanını haber vereyim, ister misiniz? İşte o, biraz önce buradan geçen Hüseyin'dir.

O Sıffin'den beri benimle konuşmamıştı...

Onun benden hoşnut olması, birçok kızıl develerimin olmasından benim için daha iyidir..."

Daha sonra Abdullah, Ebû Saîd el-Hudrî ile Hüseyin'i ziyaret etmek üzere anlaştı.

Ve Hüseyin'in evinde büyük insanların buluşması gerçekleşti.

Abdullah b. Amr konuşmaya başlamıştı. Sıffin olayından söz açılınca, Hüseyin sitemli bir şekilde ona:

"Seni Muaviye'nin yanında savaşa iten sebep neydi?" diye sordu.

Abdullah şöyle cevap verdi:

"Bir gün babam olacak o adam, Amr b. Âs, beni Resûlullah'a şikayet etti. "Abdullah gündüzlerini oruçla, gecelerini de namazla geçiriyor." dedi.

Bunun üzerine Resûlullah bana şöyle buyurdu:

"Ey Abdullah! Namaz kıl; ama uykunu da uyu. Bazen oruç tut; ama bazen da tutma. Ve babana da itaat et."

Sıffin gününde de babam beni kendileriyle birlikte çıkmaya zorlayınca mecburen çıktım.

Fakat Allah'a yemin ederim ki, ne bir kılıç, ne bir mızrak, ne de bir ok kullandım..."

Mübarek ömründen yetmiş iki sene geçmişti...

Namazgâhında, Rabbine tazarru, niyaz ve hamdde bulunuyordu. Böyleyken ebedî yolculuğa çağrıldı. O da bu çağrıya büyük bir arzuyla icabet etti...

Ruhu, kendisinden önce geçen güzellik ve iyilik sahibi kardeşlerine doğru kanat açarak uçup gitti...

Müjdecî olan Yüce Dost (Allah) ona şöyle hitap ediyordu:

"Ey huzur içinde olan can!

**O senden sen de O'ndan hoşnut olarak
Rabbine dön!**

İyi kullarımın arasına katıl, cennetime gir."
(Fecr, 27–30)

EBÛ SÜFYÂN b. HÂRİS

Karanlıktan Aydınliğa

Bu, başka bir Ebû Süfyân... Ebû Süfyân b. Harb değil...

Onun hikâyesi, dalaletten hidâyete, nefretten sevgiye, mutsuzluktan saadete ermenin hikâyesidir...

Yine onun hikâyesi, uzun ve boş yorgunluklarla ruhu ağırlaşmış bir kimsenin Allah'a sığınınca, O'nun rahmetinin ne denli geniş olduğunu görmesinin hikâyesidir.

Düşünün ki! Tam yirmi yılını Ebû Süfyân, İslâm'a sürekli bir düşmanlıkla geçiriyor...

Tam yirmi yıl, Nebî (s.a.v.)'in peygamberliğinden itibaren "Büyük Fetih Günü" yaklaşıncaya kadar Ebû Süfyân daima Kureyş yandaşlarını destekliyor, şiiri ile Resûlullah'ı hicvediyor. Düşmanlıkta öylesine gayretli idi ki, Kureyş'in

savaş için topladığı kuvvetlerden hiçbir zaman geri kalmıyor...

Üç kardeşi de, Nevfel, Rebîa ve Abdullah ondan önce müslüman olmuşlardı...

Bu Ebû Süfyân, Resûlullah'ın amcaoğluydu. Çünkü o, Peygamber Efendimizin dedesi Abdülmuttalib'in oğlu Hâris'in oğluydu.

Sonra o, Resûlullah'ın sütkardeşiydi. Çünkü Resûlullah'ın sütannesi Halime hanımefendi birkaç gün onu da emzirmişti.

Nihayet bir gün kader onu mutlu dönüşe çağırırdı. O da oğlu Ca'fer'i çağırırdı ve ailesine:

"Biz ikimiz yola çıkıyoruz."dedi.

"Nereye ey İbnü'l-Hâris?"

"Resûlullah'a... Onunla birlikte âlemlerin Rab-bine teslim olmaya..."

Atını dörtnala mahmuzladı. Adeta tayy-i me-kân edercesine gidiyordu.

Nihayet bir yerde konakladığında hareket

hâlindeki bir ordunun öncülerini gördü. Anladı ki, Resûlullah Mekke'yi fetih için geliyor.

Hemen ne yapacağını düşündü!..

Çünkü bir savaşçı ve hicveden bir şair olarak kılıcını ve dilini İslâm aleyhine kullandığı uzun geçmişinden dolayı Resûlullah onun öldürülmesine izin vermişti.

Binaenaleyh İslâm ordusundan birisi görecektse, onu öldürmekte tereddüt etmezdi.

Dolayısıyla müslümanlardan kimsenin gözüne ilişmeden, her şeyden önce kendisini Resûlullah'ın huzuruna atmaya bir çare bulmalıydı.

Kıyafet değiştirerek, oğlu Ca'fer'le birlikte yaya olarak epeyce yürüdü. Nihayet Resûlullah'ın ahabası ile birlikte gelmekte olduğunu gördü. Onlar konaklayıncaya kadar bir kenara çekilip saklandı.

Ve onlar konaklayınca, birden bire yüzündeki örtüyü kaldırarak kendisini Resûlullah'ın önüne attı. Peygamber onu hemen tanıdı ve yüzünü çevirdi. Ebû Süfyân bu sefer başka bir taraftan

tekrar geldi. Resûlullah yine ona yüz vermedi. Bunun üzerine Ebû Süfyân ve oğlu Ca'fer, birlikte haykırarak:

"Allah'tan başka ilâh olmadığına..."

Muhammed'in de O'nun elçisi olduğuna inanır ve şehâdet ederiz." dediler.

Ardından "Kınamak yok ey Allah'ın Resûlü" diyerek Nebî (s.a.v.)'e yaklaştı.

Resûlullah da:

"Evet, kınamak yok ey Ebû Süfyân" diye cevapladı. Sonra onu Hz. Ali'ye teslim ederek:

"Amcaoğluna abdesti ve sünneti öğret, sonra onunla birlikte tekrar bana gel" dedi.

Bunun üzerine Hz. Ali onunla gitti. Bir süre sonra geri döndüğünde Resûlullah şöyle buyurdu:

"Git müslümanlar arasında de ki: Resûlullah, Ebû Süfyân'dan razı oldu, siz de ondan razı olunuz."

Allah zamana hükmederek ona "mübarek ol"

buyurdu. Böylece zaman bütün boyutlarıyla bedbahtlık ve dalâlete kapandı ve O'nun sınırsız rahmetinin kapıları açılmış oldu...

Zaten o Bedir'de müslümanlara karşı savaşırken şahit olduğu şaşırtıcı manzara karşısında neredeyse müslüman olacaktı.

Bedir savaşında müşriklerin ileri gelenlerinden Ebû Leheb, kendi yerine komutan olarak Âs b. Hişam'ı göndermişti. Kendisi de savaşın haberlerini sabırsızlıkla bekliyordu. Nihayet inkârcı Kureyş'in hezimet haberleri gelmeye başladı.

Bir gün Ebû Leheb Kureyş'ten bir toplulukla beraber zemzem kuyusunun başında oturuyorlardı. Bu sırada kendilerine doğru bir atlının gelmekte olduğunu, yaklaşınca da onun Ebû Süfyân b. Hâris olduğunu gördüler... Ebû Leheb onu selâm vermeye bile fırsat bırakmadan yanına çağırdı:

"Ey kardeşimin oğlu bana gel! Yemin ederim ki, sende haberler vardır... Ordumuzun durumu nasıl, bize anlat!.."

Ebû Süfyân şöyle cevap verdi:

"Allah'a yemin olsun ki, bizim karşılaştığımız, boyunlarımızı kendilerine teslim ettiğimiz bir kavimden başkası değildir. Onlar da bizden dilediklerini öldürüp, dilediklerini esir ediyorlar.

Allah'a yemin olsun ki, Kureyş'i ayıplamadım. Alaca atlar üzerinde, beyaz renkte öyle insanlarla karşılaştık ki, boyları gökyüzü ile yeryüzü arasını kaplıyordu, bildiğim hiçbir şeye benzemiyorlardı. Ve önlerinde hiçbir şey duramazdı."

Ebû Süfyân aslında bu anlattıklarıyla Resûlullah ve müslümanlarla birlikte savaşan melekleri tarif ediyordu. Fakat henüz o gün gördüklerine rağmen kalbi müslüman olmamıştı.

Şüphe gerçeğe giden bir yoldur. Ebû Süfyân'ın şüpheleri de ne kadar kuvvetli ise, bir gün gelecek, gerçeğe olan inancı da o denli kuvvetli ve sağlam olacaktı.

Nihayet onun da gerçeği kavradığı ve hidâyete erdiği gün gelmişti artık. Ve gördüğümüz gibi, o

da âlemlerin Rabbine teslim oldu...

Ve Ebû Süfyân Müslümanlığının ilk zamanlarında iyi bir kul ve mücahid olarak âdetâ zamanla yarışmaya başladı. Çünkü geçmişin kötü izlerini bir an evvel silmek ve kaybettiklerine karşılık olarak daha fazla kazanmak istiyordu...

Nitekim Mekke'nin fethinden sonra bütün savaşlara Resûlullah ile birlikte katıldı.

Ve Huneyn Savaşı... Müşrikler pusu kurmuşlar, hiç beklemedikleri bir anda İslâm ordusuna saldırarak kuşatma altına almışlardı. İslâm ordusu bozguna uğrar gibi olmuştu. Bunun üzerine Resûlullah orduya şöyle haykırarak, onu tekrar toparlamıştı:

"İnsanlar!

**Ben peygamberim, bu sözümde doğruyum,
Abdülmuttalib'in oğluyum."**

İşte bu tehlikeli anlarda, ani saldırı karşısında direncini kaybetmeden Resûlullah'ın etrafında sebatla mücadele eden bir topluluk bulunuyordu. Ebû Süfyân b. Hâris ve oğlu Ca'fer de onlardandı.

Resûlullah'ın bineğinin yularından tutuyordu. O anda anladı ki, ne zamandır aradığı fırsat kendisine doğmuştu. Allah yolunda şehid olarak, hem de Resûlullah'ın gözü önünde nezrini yerine getirmenin işte tam sırasıydı.

Bineğin yularını sol eline aldı, sağ eliyle kılıcını müşrik kanı akıtmak üzere kıyasıya savuruyordu.

Artık müslümanlar, Hz. Peygamber'in etrafında savaşmak üzere tekrar dönmüşlerdi ve Allah da onlara zaferi nasip etmişti.

Savaş sona erip ortalık durulunca, Resûlullah ona dua etti ve şöyle dedi:

"Kim bu..?"

Kardeşim Ebû Süfyân, öyle mi..?"

Ebû Süfyân, Resûlullah'ın kendisine "kardeşim" diye hitap etmesi karşısında sevinçten ve

mutluluktan neredeyse uçacaktı. Hemen Resûlullah'ın ayaklarına kapanarak öpmeye, gözyaşları ile onları sulamaya başladı...

Sonra şairâne duyguları harekete geçti ve bir şükran-ı nimet olarak, Allah'ın kendisine ihsan etmiş olduğu cesaret ve başarı ile ilgili şunları söyledi.

"Ka'b ve Âmir kabileleri gördüler ki,

Huneyn sabahı, herkes boyun eğdiği zaman ben,

Savaşın kardeşiydim.

Ve en şiddetli anında savaşın,

Resûlullah'ın önünde sarsılmadan duruyordum.

Allah'tan,

Her şeyin dönüp dolaşıp kendisine varacağı,

Çok merhametli Allah'tan sevabını umarak..."

Ebû Süfyân bundan sonra tamamen kulluğa ve ibadete yöneldi. Resûlullah'ın âhîret'e irtihalinden sonra O'na kavuşma arzusu ile ölüme bağlandı ve yaşadığı günleri, âdeta bir vuslat olarak gördüğü ölümü arzu ederek geçirdi.

Ve bir gün insanlar onu Bakî kabristanlığında kabir kazarken gördüler. Yaptığı bu işten dolayı şaşıranlara:

"Kendi kabrimi hazırlıyorum..." diye karşılık verdi.

Bu olaydan sadece üç gün sonra ölüm döşğinde yatıyordu. Çoluk çocuğu etrafında durup ağlıyordu. Bir ara gözlerini açtı ve her işini tamamlamış olmanın huzuru içinde onlara şöyle dedi:

"Benim için ağlamayın! Çünkü ben müslüman olduktan sonra herhangi bir hatadan dolayı kınanmadım..!"

Ve başı göğsüne düşmeden önce veda selâmı vermek üzere başını son kez yukarı kaldırdı ve Allah'ın rahmetine kavuştu.

İMRÂN b. HUSAYN

Melek Gibi İnsan

Hayber senesinde biat etmek üzere Allah Resûlü'ne gelmişti. Biat için sağ elini Allah Re-

sûlû'nün mübarek elleriyle birleştirdiği günden itibaren, bu eli yüce bir saygınlık kazanmıştı. Kendi kendine yemin etti, söz verdi. Bu elini artık sadece güzel ve hayırlı işlerde kullanacaktı.

Bu incelik, bu hassasiyet, onun karakter yapısını, manevî derinliğini çok açık bir şekilde ortaya koymuyor mu?

İmrân b. Husayn, doğruluk, zühd ve verâ timsali olduğu gibi, Allah'ı sevme ve O'na itaat konusunda da benliği yok etmenin somut bir örneğiydi.

Bu yüce insan, Allah'ın tevfiği ve nimeti sayesinde pek çok meziyetlere sahip olmuştu. Fakat o buna rağmen devamlı ağlar, ağlar ve derdi ki:

"Keşke bir kum yığını olsaydım da rüzgârlar beni savursaydı, zerre zerre dağıtsaydı."

Aslında bu insanlardaki Allah korkusu, işledikleri günahlar yüzünden değildi. Zira onlar, İslâm'la şerefledikten sonra, zaten çok az günah işlemişlerdi.

Allah'tan korkuyorlar ve O'ndan sakınıyor-

lardı. Çünkü onlar, Rablerinin azametini, yüceliğini tam olarak kavramışlardı. İyi biliyorlardı ki, kendileri ne kadar rükû ederlerse etsinler, ne kadar secde ederlerse etsinler, ne kadar ibadet ederlerse etsinler, Allah'a hakkıyla şükretmiş, layıkıyla kulluk etmiş olamazlardı. İşte bu yüzden korkuyorlardı.

Nitekim bir gün ashab-ı kiram, Resûlullah'a gelip yakınmışlardı:

"Ey Allah'ın Resûlü! Bize ne oluyor, anlamıyoruz. Sizin yanınıza gelince kalplerimiz inceliyor, dünya gözümüzde değersizleşiyor. Sizin yanınızda sanki öbür dünyayı açıkça görür gibi oluyoruz. Ama huzurunuzdan ayrılıp da çoluk çocuğumuzun arasına karışıp, dünya işlerine dalınca hepsini unutuveriyoruz."

Kalplerin Sultanı şöyle cevap vermişti:

"Hayatım kudret elinde olan Allah'a yemin olsun ki, siz her zaman benim yanımda olduğunuz hâlde olsaydınız, melekler herkesin önünde sizinle tokalaşırdı. Fakat ara sıra böyle, ara

sıra böyle."

İmrân b. Husayn bu hadisi işitir de durur mu? Kendi kendine söz verdi: Bu yüce gaye için hayatının sonuna kadar durmadan dinlenmeden koşturacaktı. Bu hadis onu şevke getirmiş, azmini bilemişti. İstiyordu ki hayatı ara sıra böyle, ara sıra böyle olmasın. İstiyordu ki, bütün zamanı hep Allah'la, Resûlullah'la beraber olsun. İstiyordu ki, melekler yollarda hep selâm dursun.

Hz. Ömer halifeliği döneminde İmrân b. Husayn'ı Basra'ya öğretmen olarak gönderdi. Basra'ya adım atar atmaz, şehrin ahalisi öbek öbek başına toplandı. Hepsi de onun feyiz hazinesinden nasiplenmek, takvasının nuru ile aydınlanmak istiyordu.

Basra'nın iki sembolü Hasan el-Basrî ile İbn Sirîn onun Basra'ya gelişini şöyle değerlendiriyorlar:

"Basra'yı şereflendiren sahâbîler içerisinde İmrân b. Husayn'dan daha faziletlisi yoktur."

Bu mümtaz sahâbî, kendisini Allah'tan ve Allah'a kulluktan alıkoyacak her türlü meşguliyeti bir kenara itmişti. Kendisini tamamen ibadete vermişti. Allah'a ibadet neşesi onu öylesine sarmıştı ki, sanki bu maddî âlemin, bu fani dünyanın toprağında büyümemiş, bu insanlar arasında yetişmemiş gibiydi.

Evet...

Sanki o, melekler içinde yaşayan bir melekti de o, onlarla hasbıhal ediyor, onlar da onunla... O, onlarla tokalaşıyor, onlar da onunla...

Müslümanlar arasında, daha doğrusu Hz. Ali ile Muaviye tarafları arasında meydana gelen meşhur fitne ve çekişme ortaya çıktığı sırada İmrân b. Husayn bu fitne ateşini söndürmek için olağanüstü çaba harcamıştı. Gerçekten o, bu üzücü olayda sadece tarafsızlığını korumakla kalmamış, aynı

zamanda diğ er müslümanların da savaşa katılmasını önlemek için elinden geleni yapmıştır.

Denilebilir ki o, müslümanlar arasında barış ve g venliğ in yeniden sağlanmasını hayatının başlıca gayesi edinmiştir. Halka devamlı şunları telkin ve tavsiye ediyordu:

"Bu iki müslüman gruptan herhangi birine silâh  elmektense, bir dağın tepesini yuva edinip, ölünceye dek orada otlayıp duran bir ceylan olmayı daha fazla yeğlerdim."

Ayrıca, o kritik günlerde karşılaştığı herkese şu öğüdü veriyordu:

"Mescidden dışarı sakın  ıkma..!"

Mescidde seni rahat bırakmazlarsa evine kapan..!"

Ama evine de girip canına malına kastederlerse, onlarla savaşabilirsin."

İmrân b. Husayn şiddetli bir hastalığa yakalanmış ve bu derdi tam otuz yıl çekmişti. Bitmez tükenmez acılar içinde kıvrandığı hâlde bir kez olsun "of" dememişti.

Bunu demediği gibi, hiçbir sağlık sorunu yokmuş gibi ibadetlerine kesintisiz devam etmişti. İşte güçlü bir imanın en büyük başarısı...

Hastalığı sırasında zaman zaman dostları, ziyaretçileri geliyor, cesaret verici sözlerle onu teselliye çalışıyorlardı. O ise bu sözleri tebesümle karşılıyor, şöyle söylüyordu:

"Şunu bilin ki, benim en sevdiğim şey, Allah'ın sevdiği şeydir."

Bu büyük insan vefat ederken de yakınlarına şöyle vasiyet etmişti:

"Beni defnedip evlerinize döndüğünüz zaman bir deve kesip ziyafet verin."

Duydunuz değil mi? "Deve kesin ve ziyafet verin." Bu ne demektir? Bu, şu demektir: İmrân b.

Husayn gibi gerçek mü'minlerin ölümü, aslında ölüm değildir. Bu olay, büyük ve Şerefli bir düğün töreninden başka bir Şey değildir. Öyle bir tören ki, bunda memnun ve müsterih bir yüce ruh, sadece müttakiler için hazırlanmıŐ bir cennete kavuŐuyor. Öyle bir cennet ki, geniŐliėi yerle gök arasındaki mesafeden daha büyük...

SELEME b. AKVÂ
Kahraman Piyade

Oğlu İyâs onun faziletini tek cümleyle şöyle özetler:

"Babam asla yalan söylememiştir!.."

Bir insanın iyi ve salih insanlar arasında önemli bir mevki edinmesi için böylesi bir fazilete sahip olması yeterlidir.

İşte Seleme b. Akvâ bu fazileti elde etmiş ve ona layık olmuştur.

Seleme b. Akvâ toplum içinde keskin bir nişancı olarak ün yaptığı gibi aynı zamanda cesareti, cömertliği ve güzel amelleriyle de temayüz etmişti.

Zaten kendisini İslâm'a adarken saf ve katıksız bir imanı vardı. İslâm ise, bu cevheri yepyeni bir kalıba dökmüş, bundan o yüce şahsiyet meydana gelmişti.

İşte o şahsiyet "Rıdvan Biatı" nişanına sahip seçkin sahâbedendi.

Hicretin altıncı senesi Resûlullah ve mümtaz ashabı yollara koyulmuşlardı. Amaçları çok sevdikleri, çok özledikleri "Beytü'l-harâmı" ziyaret etmek, hasret gidermekti. Ama Kureyş yolları kapamış, geçit vermiyordu.

Resûlullah, Kureyş'e Hz. Osman'ı gönderdi. Hz. Osman onlara: "Biz savaşmak için değil; sadece ziyaret için geliyoruz." diyecekti.

Bekleyiş uzun sürmüştü; ama Osman hâlâ geri dönmemişti. Bu arada müşriklerin Hz. Osman'ı öldürdüğü söylentisi yayıldı. Bunun üzerine Resûlullah bir ağacın gölgesine oturmuş ve meşhur biat gerçekleşmişti. Sahâbe teker teker Resûlullah'ın huzuruna gelmiş, mübarek ellerini tutmuş ve biat etmişlerdi. "Ey Allah'ın Resûlü! Senin uğrunda ne zaman istersen derhal ölmeye hazırız, canımız sana feda olsun!.." demişlerdi.

Seleme de orada biat edenler arasındaydı. Olayı ondan dinleyelim:

"O gün ağacın altında Resûlullah'a biat ettim, uğrunda ölmeye söz verdim. Sonra bir kenara çekildim. Biat işi bitmek üzereydi ki, Resûlullah bana seslendi:

"Ey Seleme! Sen neden biat etmiyorsun?"

Dedim ki:

"Ben biatımı yaptım ey Allah'ın Resûlü!" Bunun üzerine Resûlullah:

"Bir daha, bir daha..!" buyurdu. Ben de gelip ikinci kez biat ettim." Hiç şüphesiz, o biatına tam olarak sadık kalmıştı.

Hatta o, bu biattan çok daha önce ahdini yerine getirmişti. "Allah'tan başka ilâh yoktur, Muhammed O'nun kulu ve elçisidir" dediğinden beri...

İşte isbatı... Diyor ki:

"Ben Resûlullah'la beraber tam yedi gazveye katıldım. Dokuz tane de Zeyd b. Hârise ile..."

Gerçekten Seleme, bu gazvelerde en yetenekli piyadelerden biriydi. Okunu ve mızrağını çok iyi kullanan keskin bir nişancıydı.

Savaşırken, günümüzün gerilla savaşlarına benzeyen bir taktik kullanırdı. Düşman saldırınca geri çekilir, bu şekilde düşmanını oyalayıp yorgun düşürür, sonra da yıldırım gibi üzerine çullanırdı.

Uyguladığı bu vur kaç taktiği sayesinde ki, o meşhur "Zikared" savaşında Üyeyne b. Hısn el-Fizârî komutasında Medine tepelerine saldırı düzenleyen düşman kuvvetlerini tek başına bozguna uğratmıştı.

Düşman kaçıyor, o kovalıyordu. Ansızın saldırıyor, vuruyor, kaçıyor, ortaya çıkıyor, yine vuruyor ve yine saklanıyordu. Bu şekilde onları Medine'den uzaklaştırırken takviye kuvvetleriyle beraber Resûlullah imdada yetişti.

O gün Resûlullah ashabına şunları söyledi:

"En hayırlı piyadeniz Seleme b. Akvâ'dır."

Seleme hayatı boyunca üzüntü ve ümitsizlik nedir bilmemişti. Ama Hayber savaşında kardeşi Âmir'in cansız bir şekilde yere serilmesi onu bir kedere ve ümitsizliğe sevk etmişti.

O gün Âmir, İslâm ordusunun önünde durmuş, sessizce şu beyitleri terennüm ediyordu:

"Senin bize hidâyetin olmasaydı Allah'ım,
Ne sadaka verebilir, ne de namaz kılardık.
Bize gönül huzuru ver, sekinet ver Allah'ım,
Düşmanlarının karşısında metanet ver Allah'ım"

Savaş başlamıştı. Kardeşi Âmir yalınlılık bir müşrike saldırdı. Kılıcını savurdu düşmanına. Fakat ne yazık ki, elindeki kılıç ters dönerek ucu kendisine dokundu ve cansızca yere yıkıldı. Kendi kendisini öldürmüştü Âmir. Bazı müslümanlar hayıflandılar:

"Zavallı Âmir, şehâdetten mahrum oldu."

İşte o an vurgun yemiş gibi oldu Seleme. Öyle sarsıldı, öyle üzüldü ki... Şimdi gerçekten kardeşi yanlışlıkla kendini öldürdü diye cihad ve şehâdet sevabından mahrum mu olacaktı?

Hemen Resûlullah'a gitti:

"Ey Allah'ın Resûlü! Gerçekten Âmir'in amelleri heba mı oldu?"

Rahmet Peygamberi hemen heyecanını, endişesini gidermiş ve yüreğine su serpmişti:

"Hayır, bilakis o bir mücahid olarak öldü.

Ve onun çifte sevabı vardır.

Şimdi o, cennetin ırmaklarında serinliyor."

Seleme çok cömertti. Hele Allah için istenildiğinde taşardı cömertliği. Bir kimse ondan Allah rızası için canını bile istese, hiç tereddütsüz feda ederdi. Herkes onun bu özelliğini bildiğinden, bir şey istedikleri zaman "Allah rızası için istiyorum" derlerdi. O ise buna şöyle mukabelede bulunurdu:

"Allah rızası için vermeyeceğim de ne için vereceğim..?"

Halife Hz. Osman (r.a.) şehit edildiği gün bu cesur mücahid anladı ki, müslümanlar arasında artık fitne kapıları açılmıştır.

O ise bu zamana kadar hayatının çoğunu müşriklerle savaşarak geçirmişti. Kalan ömrünü şimdi kardeşleriyle savaşmakla mı bitirecekti. Hayır asla! Müşriklere karşı savaşırken Resûlullah'ın övgüsüne mazhar olmuş bir insan, bu yeteneğini bir mü'min, bir müslüman kardeşine karşı kullanamazdı...

Bu yüzden eşyasını toplayıp Medine'den ayrıldı. Doğruca Rebeze'ye gitti. Rebeze daha evvel Ebû Zerr'in de hicret ettiği yerd. Kalan ömrünü Rebeze'de geçirdi..

Bir gün Medine'yi ziyaret etme arzusu uyandı içinde. Hicretin yetmiş dördüncü senesiydi. Medine'ye varmış, orada bir iki gün kalmıştı ki, ecel kapısını çaldı. Medine'de kaldığı üçüncü gün vefat etti...

Toprağa dönüyordu, aslına, Dost'una dönüyordu. Sevgilisi onu kanatlarına almak, bağrına basmak istiyordu. Tıpkı mübarek arkadaşlarını, salihleri, şehitleri kucakladığı gibi...

ABDULLAH b. ZÜBEYR

Ne Güzel insan, Ne Yüce Şehid

Daha doğmadan, daha annesinin karnındayken mübarek bir çocuktur. Annesi büyük hicrette Mekke'den ayrılıp, karnı burnunda bir hamile olarak, kızgın çölleri aşmış ve Medine'ye varmıştı.

İşte Allah Teâlâ daha dünyaya gelmeden Abdullah'a hicreti nasip etmişti.

Annesi Esmâ, Medine'ye oldukça yakın mesafedeki Kubâ mevkiine ulaşmıştı ki, doğum sancıları başladı. Resûlullah'ın hicret eden ashâbı Medine'ye varırken, bu muhacir çocuk da anne karnından yeryüzüne iniyordu.

Hicretin bu ilk çocuğunu hemen Medine'ye götürüp Resûlullah'ın mübarek kucağına verdiler. Rahmet Peygamber'i onu öptü ve bir hurmayı güzelce çiğneyip, onunla çocuğun ağzını tatlandırdı. İşte Abdullah'ın vücuduna giren ilk dünya nimeti Resûlullah'ın bu mübarek tükürüğü olmuştu.

Medine halkı İbn Zübeyr'in doğumu münasebetiyle bir meydanda toplandılar. Onu beşiğine koyup, sonra da Medine sokaklarında dolaşmaya ve tezahürat yapmaya başladılar. Tekbirlerle, tahlillerle yeri göğü inlettiler.

Zira, Abdullah'ın doğumu onları sevince boğmuştu. Çünkü bu olay, yahudilerin heveslerini kursaklarında bırakmıştı. Nitekim Resûlullah ve muhacirler Medine'ye yerleşince yahudiler kinleri alevlenmiş, müslümanlara karşı soğuk savaş başlatmışlardı. Bunun için kamuoyuna şu yalanı yaymaya çalışıyorlardı: Güya yahudi kâhinleri müslümanlara büyü yapmışlar, onları kısırlaştırmışlardı. Artık Medine şehri hiçbir müslüman çocuğu görmeyecekti.

İşte Abdullah'ın gayb âleminden dünyaya

gelişi, yahudilerin yalan ve iftirasını boşa çıkartıyor, hilelerini iptal ediyordu.

Hiç şüphesiz Abdullah, Resûlullah hayattayken, henüz olgunluk yaşına ulaşmış değildi. Fakat o, hem devrin atmosferinden, hem de bizzat Resûlullah'ın kendisinden, kişiliğinin hammaddesini ve hayatına yön verecek temel prensiplerini elde etmişti.

Büyüdü ve olgunlaştı. Fevkalade canlı, dinamik ve müthiş güçlü oldu.

Gençliğini tertemiz yaşadı. Her anını iffetle, ibadetle ve kahramanlıkla geçirdi.

Günler geçiyor, her şey değişiyordu. Ama onun ne ahlk, ne de ideali hiç değişmiyordu. Yolunu ve gayesini çok iyi bilen, sağlam imanlı, kesin kararlı bir şahsiyetti... Rotasında sapma yoktu...

Henüz yirmi yedi yaşını doldurmadığ hâlde Afrika'nın, Endülüs'n fethine ve İstanbül seferine

katılmış, oralarda kahramanlık destanları yazmıştı.

Mesela, Kuzey Afrika'nın fethinde, yirmi bin müslüman askeri, tam yüz yirmi bin askerden oluşan düşman ordusuyla karşı karşıyaydı..

Kıran kırana bir savaş bütün şiddetiyle devam ediyordu... Müslümanlar vahim bir tehlike çemberindeydiler.

Vaziyet bu hâldeyken Abdullah b. Zübeyr, düşman kuvvetlerini dikkatlice şöyle bir taradı. Ve onların üstünlüklerinin gerçek kaynağını keşfetti. Bu güç kaynağı, orduyu sevk ve idare eden Berberî Sultanı'ndan başkası değildi.. Bağırان, çağırان, sağa sola komutlar veren ve şaşırtıcı bir üslupla askerlerini savaşa, ölüme teşvik eden komutan...

Abdullah durumu anladı ve kendi kendine "bu kanlı savaşı ancak tek bir şey durdurabilir, o da bu azgın kumandanı öldürmek" diye söylendi.

Fakat bu iş o kadar kolay değildi. Zira önünde, dalgalanan, köpüren ve kasırğa gibi savaşan bir

deniz vardı.

İbn Zübeyr'in cesaret ve atılganlığı şu anda imkânsız gibi görünen bir işin muhasebesini yapacak durumda değildir.

Derhal harekete geçer. Yakınında bulunan birkaç arkadaşına seslenir:

"Beni koruyun ve peşimden hemen saldıрын!"

Göğüs göğüse vuruşarak, kıran kırana savaşarak, geçit vermez safları bir ok gibi yararak düşman kumandanına ulaşır. Rüzgâr gibi atılır üzerine. Oracıkta işini bitirir. Sonra yardımına gelen arkadaşlarıyla beraber Sultan'ın muhafızlarına yönelirler ve onların da hakkından gelirler. Bu arada gür sesleri yeri göğü inletmektedir: "Allahu Ekber..! Allahu Ekber..!"

Mücahidler bakarlar ki, kendi sancakları orada, düşman kumandanının karargâhında dalgalanıyor. Evet, bu bir zafer, onların zaferi... Moralleri düzeliyor, azimleri bileniyor. Sırt sırta veriyorlar, omuz omuza oluyorlar. Dişlerini tırnaklarına takıyorlar ve zafer meşalesini İslâm için

yakıyorlar...

Savaş müslümanların zaferiyle sona erdikten sonra İslâm ordusunun kumandanı Abdullah b. Ebû Serh, İbn Zübeyr'in savaşta yaptığı büyük kahramanlığı öğreniyor ve onu zafer müjdecisi olarak Medine'ye Halife Hz. Osman'a gönderiyor. Böylece onu mükâfatlandırmış oluyor...

Evet, İbn Zübeyr savaş meydanlarında işte böyleydi. Fakat savaştaki bu üstün ve eşsiz kahramanlığı, ibadetteki kahramanlığı yanında yine de cılız ve sönük kalıyordu.

Bu kadar güçlü, bu kadar yetenekli bir insanın büyülenmesi, gurura kapılması anormal bir durum olmazdı aslında. Ya da bütün ilgi ve dikkatimiz onun bu meziyetlerine yönelebilir, böylece onun dindarlığı, ibadete düşkünlüğü gözümüzden kaçabilir, gölgede kalabilirdi...

Hayır, hayır... Onun ne şanı, ne şöhreti, ne

gençliği, ne kuvveti, ne malı, ne de makamı... Hiçbir şey ama hiçbir şey Allah ile arasına girememiştir. Hiçbir şey orucuna, hiçbir şey namazına, hiçbir şey zikrine mani olamamıştır. Hiçbir şey..!

Bir gün Ömer b. Abdülaziz, Ebû Müleyke'nin oğlundan rica eder:

"Bana biraz İbn Zübeyr'i anlatsana..."

O da anlatır:

"Yemin ederim ki, ben böyle fevkalade bir insan daha görmedim.

Namaza başladığında sanki maddî ve dünyevî her şey ondan ayrılırdı.

Rükû ederken, secde ederken, sırtına, omuzlarına serçeler konardı da duymazdı bile. Rükû ederken, secde ederken onu cansız bir duvar sanırdın ya da bir kenara atılmış bir elbise. Bu esnada öylesine ilgisiz, öylesine duyarsızdı dış dünyaya...

Bir keresinde namaz kılarken bir mancınık kurşunu tam çenesinin dibinden geçmişti de kılı

bile kıpırdamamıştı. Ne kıraatını kesmiş, ne de hızlandırmıştı. Duymamıştı sanki..."

Onu anlatan gerçek rivayetler, haberler, kıssalar âdeta birer efsane gibidir.

Namazında da, orucunda da, haccında da, himmetinin yüceliğinde de biricikti o, eşsizdi...

Büyük bir mücahiddi, müthiş bir kahramandı. Hem nefsine, hem düşmanlarına karşı... Güçlü, kesin ve mükemmel bir imanı vardı. Zerre zerre bütün benliğini Allah korkusu sarmıştı... Emsalsizdi, bir taneydi.

İbn Abbas'a: "İbn Zübeyr'i nasıl bilirsin?" dediler. Aralarındaki anlaşmazlığa rağmen şöyle cevap verdi:

"Allah'ın kitabını çokça okuyan, Resûlullah'ın sünnetine tastamam bağlı kalan, ibadet yoluna canını koyan, yaz kış, soğuk sıcak demeden oruçlu olan bir kimse idi. Resûlullah'ın en yakın dostlarından birinin oğlu idi. Annesi Esmâ, es-Sıddîk'ın kızı idi. Halası Aişe, Resûlullah'ın zevcesi,

mü'minlerin annesi idi. Onun faziletini onun hakkını ancak Allah'ın kör ettiği gözler inkar edebilir!.."

Onun kuvvetli ahlâkı, sağlam karakteri, ulu dağları gölgede bırakırdı. Açıktı, içtendi, şerefliydi, güçlüydü, fevkalade yetenekliydi. Ömrünü doğruluk, dürüstlük ve gerçeklik uğruna adamıştı. Eğrilik büğrülük bilmezdi. Hep dobra dobraydı...

Emevîlerle olan anlaşmazlığı ve mücadeleleri sırasında İbn Zübeyr'in başını çektiği ayaklanmayı bastırmak üzere Emevî halifesi Yezid'in Mekke'ye sevk ettiği kuvvetlerin komutanı Husayn b. Nemîr onun ziyaretine gelmişti.

Bu ziyaret, Yezid'in ölüm haberinin Mekke'ye ulaştığı bir zamana tesadüf etmişti.

Husayn ona kendisiyle Şam'a gelmesini ve İbn Zübeyr adına biat almasını teklif etti. Bu konuda sahip olduğu büyük ve etkili nüfûzunu da onun hizmetine sunacağına dair söz verdi.

Fakat Abdullah bir daha ele geçmeyecek fırsatı elinin tersiyle geri çevirdi. Zira o, kesin olarak şu kanaate varmıştı:

Emevî hanedanının habis arzularına hizmet için Resûlullah'ın mübarek şehrine savaş açıp, zalimce ve çirkince cinayetler işleyen Şam ordusundan yaptıklarının hesabı sorulmalı, cezaları verilmeliydi.

Onun bu katı tutumunu yadırgayabilir, hatta eleştirebiliriz. Keşke barışı ve hoşgörüyü benimseseydi de bu nadir fırsatı değerlendirseydi diyebiliriz. Ama yine de bir insanın kesin inandığı bir davadan hiç taviz vermemesi, yalancılık ve aldatmaya karşı bu denli amansız olması, saygı ve hayranlığa değer...

Zalim Haccac, ordusuyla Mekke'yi kuşatmış ve İbn Zübeyr taraftarlarına karşı hücum emri vermişti. Çetin ve acımasız bir kuşatma altındaydılar. İbn Zübeyr'in ordusunda keskin nişancı ve yetenekli savaşçılardan oluşan Habeşli bir tabur vardı.

Bir ara Abdullah, onların Hz. Osman hakkında

atıp tuttuklarını, ileri geri laf ettiklerini işitti. Derhal müdahale etti: "Allah'a yemin ederim ki, Osman'a kin besleyen birinin, düşmanıma karşı bana yardım etmesini kesinlikle istemem!..."

Sonra onlardan yüz çevirerek kendilerini gönderdi. O sıkıntılı, o meşakkatli anlarda... Yardıma bu denli muhtaçken...

Evet, kendisiyle tutarlı, inanç ve prensiplerine sınımsız bağlı bir insan için, dininden ve kişiliğinden emin olmadığı iki yüz keskin nişancıyı kaybetmenin hiç önemi yoktu. İsterse bu, savaşın tam ortasında, son derece kritik bir anda olsun. Oysaki böyle durumlarda çoğunlukla insan güçlü ve yetenekli savaşçıların hiç olmazsa bir süre kendi safında kalmasını ister, bunun için de birçok şeye göz yumar. Ama Abdullah'ın seçkin kişiliği bu ikiyüzlülüğü kaldıramazdı.

Muaviye ve oğlu Yezid karşısında sergilediği cesaret ve metaneti de gerçekten olağanüstü bir

kahramanlıktı.

Ona göre; Yezid, müslümanlara halife olabilecek belki de en son kişiydi. Tabi ona da layıkça...

Abdullah haklıydı. Çünkü Yezid'in tutulacak bir tarafı yoktu. Hiçbir fazileti yoktu ki, bu faziletleri suçlarını ve günahlarını örtsün. Tarih buna şahittir.

İbn Zübeyr, ona nasıl biat etsin..?

Muaviye hayattayken, ona itirazı nasıl sert ve acımasız olduysa, oğlu Yezid'e karşı da aynı tavrı, aynı üslupla tekrarladı.

Nitekim Yezid halife olunca, İbn Zübeyr'e temsilcisini göndermiş, tehditler savurarak ondan kendisine biat almak istemişti.

İbn Zübeyr'in bu temsilciye cevabı şöyle oldu:

"Şunu iyice kafana yerleştir ki, ben bir alkoliğe asla biat etmem!..."

Sora şu beyti okudu:

Hayatım boyunca peşinden koştuğum hakikatten

Başka hiçbir şey karşısında yumuşak olamam

Her şeyi çiğneyip ezen azı dişine karşı

Taş parçasının yumuşak olmadığı gibi

İbn Zübeyr, Mü'minlerin emiri olmuş ve Mekke-i Mükerreme'yi başkent edinmişti. Hicaz, Yemen, Basra, Kûfe, Horasan ve Dımaşk hariç Suriye'nin tamamı biat ederek onun hâkimiyetine girmişti.

Fakat Emevîler onun emirliğini tanımadılar. Onları hiç rahat bırakmadılar. Onlara karşı sayısız savaş açtılar. Ama bunların çoğunluğunda hezimete ve yenilgiye uğradılar.

Sonunda Abdulmelik b. Mervan, Emevî halifesi oldu. Ve insanoğlunun en sapık, en azgın ve en acımasızını Abdullah'ın üzerine gönderdi.

Bu Şahıs Haccac es-Sakaffi'den başkası değildi. Onun için Adil İmam Ömer b. Abdülaziz şu nitemeyi yapar:

"Ümmetin günahını terazinin bir kefesine, Haccac'ın günahını da diğer kefesine koysalar, muhakkak Haccac'ın tarafı daha ağır basar.!

Zalim Haccac, ordusunun ve paralı askerlerinin başında Mekke'ye, İbn Zübeyr'in başkentine gitti. Amacı burasını almak ve halkına zorla boyun eğdirmektir. Mekke'yi kuşattı ve yaklaşık altı ay kuşatma altında tuttu. Şehre giriş ve çıkışları kontrol etti. Halkın ihtiyacı olup, su ve erzak girişine engel oluyordu. Maksadı açıktı: Halkı zorda bırakacak, onlar da çaresiz kalıp Abdullah'ı tek başına, ordusuz ve yardımcısız bırakacaktı.

Nitekim istediği gibi de oldu. Açlık ve susuzluğun öldürücü baskısı, çoğu kimselere havlu attırmıştı. Hemen hemen hepsi teslim olmuş,

Abdullah'ı yalnız bırakmışlardı. Aslında canını kurtarmak için hâlâ fırsatı vardı. Ama o, yüklendiği sorumluluğu sonuna kadar götürmeye kararlıydı. Olağanüstü bir cesaretle tek başına savaşımaya başladı. Halbuki o sırada yetmiş yaşını aşkındı..!

Onun bu acıklı hâlini, yalnızlığını ve çaresizliğini, o kritik anlarda annesiyle aralarında da geçen şu konuşma çok güzel anlatmaktadır:

Çevresindekiler kendisini terk edince annesine gitti... Şerefli, iffetli, temiz annesine... Ebû Bekir'in kızı Esmâ'ya... Durumunu arz etti. Bütün nezaketi ve vahametiyile... Tabii ki, kendisini bekleyen kaçınılmaz sonu da söyledi...

Esmâ ona şunu söyledi:

"Ey oğlum! Kendini en iyi sen tanırsın. Gerçekten hak üzere olduğuna ve hakka çağırdığına inanıyorsan, hak uğrunda ölünceye kadar sebat et. Hatta Ümeyye oğullarının çömezlerinin buyruğuna girmektense, ölümü tercih et, daha iyi...

Ama eğer maksadın dünyalık ise, vay hâline!

Bu durumda ne kötü, ne aşağılık birisi olduğunu sen takdir et. Zira hem kendini, hem de kendi safında çarpışanları mahvediyorsun demektir!"

Abdullah annesine şöyle karşılık verdi:

"Canım anneciğim! Şundan kesinlikle emin olabilirsin ki, ben bu dava için meydana çıkarken hiçbir zaman dünyalık düşünmedim, en küçük bir menfaat düşlemedim!

Ben Allah'ın hükmünden zerrece ayrılmadım. Kimseye asla zulmetmedim, ihanet etmedim!"

Bu sözler annesinin yüreğine su serpmişti. Esmâ dedi ki:

"Şayet benden önce rahmet-i Rahman'a kavuşursan, Allah'tan bana sabır ihsan eylemesini diliyorum! Ben senden önce gidersem, şimdiden şöyle dua ediyorum:

"Allah'ım! Oğluma rahmet et! Allah'ım! Gece boyu uzun uzun kıyâmı hürmetine, hararetli günlerde çektiği susuzluk hürmetine, anne babasına iyiliği, saygısı hürmetine ona acı, merhamet et Allah'ım!

Ey yüce Rabbim! Onu senin rızan için, senin davan için feda ediyorum. Senin takdirine razı oldum. Bana sabır ver, bana merhamet ver. Beni sabredenlerden, şükredenlerden eyle Allah'ım!.."

Sonra ana oğul birbirlerine sarıldılar. Vedalaştılar, selâmlaştılar.

Az bir zaman sonra bu acı savaş sona erecekti. O büyük şehid, ölüm darbesini yemişti. Zalim Haccac, yeryüzünün en çirkin, en lanetli cinayetini işliyordu. Bu da yetmezmiş gibi onun cansız naaşını asıyordu. Güya kendince onu aşığalamak, intikam almak istiyordu.

Bir müddet sonra, doksan yedi yaşındaki annesi, oğlunun asılmış cesedini görmeye gitti...

Ulu bir dağ gibi dimdik duruyordu, hiç sarsılmadan... Zalim Haccac, süklüm püklüm yanına yaklaştı. Son derece saygı ve nezaketle:

"Anacağım! Mü'minlerin emiri Abdülmelik b. Mervan sana iyi davranmamı öğütledi. Bir

ihtiyacın var mı?" dedi.

Kinle baktı ona ve suratına haykırdı:

"Ben senin annen değilim...

Ben ancak şu yukarıda asılı duranın anne-siyim...

Benim sizin gibilere asla ihtiyacım yoktur... Ama ben sana, Resûlullah'tan işittiğim şu hadisi hatırlatmak istiyorum: **"Bir gün gelecek, Sakîf kabilesinden kezzab ve lanetli birileri çıkacak."**

Kezzab kimdir biliyoruz; çünkü onu gördük. Lanetli ise, inanıyorum ki, senden başkası değildir!"

Bu sırada Abdullah b. Ömer geldi. Esmâ'ya taziyede bulundu, sabır diledi. Ona şu karşılığı verdi:

"Hiç sabretmez miyim? Bu olay sadece benim başıma gelmedi ki, Yahya b. Zekeriya'nın mübarek başı da Benî İsrail'in bir azgınına hediye edilmemiş miydi?"

Şu yüceliğe, şu olgunluğa bakın... Ne büyüksün ey Sıddîk'ın kızı...!

Bundan daha parlak, daha yerinde bir söz olamazdı. Abdullah'ın başını bedeninden ayırıp, sonra ağaca asanlara bundan daha güzel cevap olamazdı...

Evet, İbn Zübeyr'in başı zalim Haccac'a ve zalim Abdülmelik'e sunulmuştu. Ama ondan önce bir yüce peygamberin, Yahya (a.s.)'ın başı Benî İsrail'in en aşağılık adamı, azgını Sâlûmî'ye sunulmuştu.

Ne uygun benzetme, ne doğru söz...!

İşte böyle bir anneden süt emmiş, böyle bir insandan, Abdullah b. Zübeyr'den de ancak böyle güzel, böyle şerefli, böyle seviyeli bir hayat beklenirdi...

Selâm olsun ona...

Selâm olsun annesi Esmâ'ya...

Selâm olsun o ikisine ölümsüz şehitler
içinde...

Selâm olsun bu iki salih, bu müttaki insana...

Selâm olsun...

ABDULLAH b. ABBAS

Bu Ümmetin Âlimi

İbn Abbas, biraz Abdullah b. Zübeyr'e benzer. Zira o da henüz çocuk yaştayken Resûlullah'a yetişmiş ve ona asırdaş olmuştur. Daha bülüğa ermeden de Resûlullah vefat etmişti.

O da İbn Zübeyr gibi daha çocukluğunda Resûlullah'tan kişiliğinin hammaddesiyle, hayatının prensiplerini elde etmişti. Çünkü yetişmeleriyle bizzat Resûlullah ilgilenmiş, onlara katıksız hikmeti öğretmişti.

Abdullah b. Abbas, kuvvetli inancı, güzel ahlâkı ve engin ilmi sayesinde Resûlullah'ın çevresini

kuşatan seçkin insanlar arasında oldukça yüksek bir mevki edinmişti.

Adı, Abdullah b. Abbas b. Abdülmuttalib b. Hâşim... Resûlullah'ın amcası Abbas'ın oğlu...

Lakabı, "Âlim" "Bu ümme'tin âlimi, en bilgini, en bilge kişisi"... Keskin zekası, berrak düşüncesi ve geniş bilgisi, ona bu lakabı, bu sevgiyi hazırlamıştı.

İbn Abbas hayatının yolunu, metodunu daha ilk günlerinde öğrenmişti. Ve bu bilgisini günbegün arttırmış, geliştirmişti. Çünkü o küçücük bir çocukken Resûlullah onu tutuyor, mübarek omuzlarına alıyor ve ona şöyle duada bulunuyordu.

"Allah'ım! Onu dinde derin anlayışlı kıl ve ona tevili öğret!"

Sonraları çeşitli vesilelerle Resûlullah, amcasının oğlu İbn Abbas için bu duayı defalarca tekrar etmiştir. İşte o zaman İbn Abbas, kendisinin ilim için, marifet için yaratıldığını anladı.

Aklî yeteneği ister istemez onu bu yola sevk

ediyordu. Resûlullah o henüz on üç yaşındayken dar-ı bekaya göçmüştü. Fakat kendini bildi bileli Resûlullah'ın bir gün bile sohbetini kaçırmamış, ondan hadis öğrenmediği hiçbir gün geçirmemişti.

Resûlullah ebedî âleme irtihal ettikten sonra ondan dinleyemediklerini, öğrenemediklerini, büyük sahâbeden içinde olağanüstü bir hırs ve çaba göstermişti.

Doyumsuz bir öğrenme aşkı vardı. Zihni daima soru işaretleri ile doluydu. Biri bir şey mi biliyor veya bir kimse bir hadis mi öğrenmiş, hemen koşar ve ondan onu öğrenirdi.

Aynı zamanda o, tenkitçi ve ayıklayıcı bir kafa yapısına sahipti. Duyduklarını, öğrendiklerini mutlaka tenkit süzgecinden geçirir, kaynağını iyice araştırırdı. Zihnini ve hafızasını, geliştiği güzel bilgi yığınlarıyla dolduramazdı.

Bu özelliğini kendisi şöyle ifade eder:

"İmkânım olsa, tek bir meseleyi otuz sahâbîye sorar, araştırırdım."

Onun ilme ve irfana olan aşırı düşkünlüğüne bir örnek olarak kendisi şu olayı anlatır:

"Resûlullah ebedî âleme göçtüğü gün ensârdan bir arkadaşına dedim ki: "Haydi ashaba bazı sorular yönetelim. Zira bugün bir hayli kalabalıklar, bu fırsat bir daha ele geçmez."

Arkadaşım bana şu cevabı verdi: "Sana hayret ediyorum doğrusu. Aralarında bu kadar sahâbî varken, insanların sana muhtaç olacaklarını mı sanıyorsun?"

Dolayısıyla bu teklifime katılmadı. Bunun üzerine ben, bazı meseleleri sormak için yalnız başıma gittim. Birisinde hadis olduğunu işittiğimde hemen koşar, kapısını çaldım. Gittiğim şahıs, çoğunlukla öğle uykusunda olurdu. Ben de üzerimden cübbemi çıkarır, başıma yastık yapar ve eşiğinin dibine uzanırdım. Sürekli esen rüzgar, üstümü başımı toza toprağa katardı. Derken uykusundan uyanır, dışarı çıkar, beni görür ve derdi ki: Ey Resûlullah'ın amcasının oğlu! Buraya kadar niye zahmet ettin, birisiyle haber salsaydın,

ben gelirdim." Ben de derdim ki: "Hayır, bu doğru değil. Sen ayağına gidilmeye daha layıksın." Sonra ondan sorar ve öğrenirdim."

İşte bu azimli genç böylece soruyor, soruyor, sormaya doymuyordu. Sonra aldığı cevapları dikkatlice gözden geçiriyor, cesurca tenkit ediyordu.

Bilgisi günden güne artıyor, anlama ve kavrama yeteneği hızla geliyordu. Bu yüzden daha bıyıkları terlememiş taze bir genç iken yaşlı ve olgun insanların ilmine, hilmine, anlayış ve vakarına sahip olmuştu. Öyle ki Mü'minlerin emiri Hz. Ömer (r.a.) önemli devlet işlerinin görüldüğü "Şûra" meclislerinde onun da hazır bulunmasına özellikle dikkat ederdi. Hatta kendisine "İhtiyarların Genci" lakabını takmıştı.

Bir gün İbn Abbas'a soruyorlar: "Bu kadar ilmi nasıl öğrendin?" Şöyle cevap veriyor:

"Bıkmadan soran bir dil, durmadan işleyen bir akıl sayesinde... Evet, aralıksız soran bir dil, sürekli araştıran bir akıl, hudutsuz bir tevazu, uysal ve

ağırbaşlı bir kişilik... Ve işte "Ümmetin Bilgesi" İbn Abbas...

Sa'd b. Ebû Vakkâs da onu şöyle tavsif ediyor:

"İbn Abbas'tan daha anlayışlı, daha akıllı, daha bilgili, daha ahlâklı hiçbir kimse görmedim.

Hız. Ömer, onu çağırır, zor konularda onunla istişare ederdi. Çevresinde ensâr ve muhacirden, Bedir savaşına katılmış onca seçkin sahâbî olmasına rağmen daha çocuk sayılan İbn Abbas, mecliste uzun uzun konuşurdu da Ömer onun sözünü asla kesmezdi...

Ubeydullah b. Utbe ise İbn Abbas'ı şöyle anlatır:

"Resûlullah'ın hadislerini, Ebû Bekir, Ömer ve Osman'ın verdiği hükümleri İbn Abbas'tan daha iyi bilen kimseyi görmedim.

Ondan daha ince, daha isabetli görüş ortaya koyanı bilmiyorum!

Arap dilini, Arap şiirini, Kur'ân ve tefsirini, matematik ve feraiz ilmini ondan daha iyi bilene rastlamadım.

Her gün ayrı bir ilim dalı öğreniyordu. Bir gün fıkıh, bir gün tevil, bir gün megazi, bir gün şiir, bir diğer gün Arapların önemli günleri, önemli olayları...

İlim için önüne kim oturursa hemen eğilir, kim bir soru sorsa mutlaka cevap alırdı. Böylesini hiç görmedim."

İbn Abbas, bir ara Basra valiliği yapmıştı. Halktan biri Hz. Ali'ye onu şöyle anlattı:

"Kanaatimce şu özellikler onun kişiliğini özetler: Üç şeyi alır, üç şeyi terk ederdi:

Konuştugu zaman herkesin gönlünü alırdı... Konuşanı güzelce dinler, sevgisini kazanırdı... Çeşitli seçeneklerden en kolayını tercih ederdi.

Bunlara karşılık, anlamsız tartışmalardan, kınanılacak davranışlardan ve özür dilemeyi gerektirecek her türlü hareketten titizlikle kaçınırdı."

Engin ve çok yönlü kültürü, hayranlık veren geniş bilgisi ile o, bütün ilimlerde, Fıkıhta, Tefsirde, Tarihte, Arap Dili ve Edebiyatı'nda bir otorite, bir uzman ve bir üstad idi. Bu yüzden her araştırmacı için daima müracaat kaynağı olmuştur... İslâm ülkesinin dört bir yanından akın akın insanlar gelir, ondan hadis alırlar, ilminden, irfanından bir şeyler kapmak isterlerdi.

Dostlarından birisi onu şöyle anlatıyor:

"İbn Abbas'ın öyle meclisleri olurdu ki, bütün Kureyş halkı "orada ben de bulundum" diye övünmek istese, mutlaka bir gerçeklik payı vardı.

Bütün halk onun kapısına yığılır, izdihamdan hareket zorlaşırdı. Öyle ki, birisi gelmek veya gitmek istese, bunu başarmakta bir hayli güçlük çekerdi.

Bir gün huzuruna çıkmış ve kapısındaki izdihamı dile getirmiştım. "Bana mücadele et, bir

abdest alayım." dedi. Abdest alıp, yerine oturdu. Sonra bana "Dışarı çıkıp sesleniver de Kur'ân ve tevili hakkında sorusu olanlar gelsin." dedi. Çıktım ve onları içeri aldım. Kalabalıktan evde iğne atsak yer kalmamıştı. Soruları sordular ve tatminkâr cevaplarını hatta fazlasıyla aldılar...

Sonra onlardan rica etti: "Artık müsade edin de diğer kardeşleriniz gelsinler." Çıktılar ve diğerlerine yer açtılar...

İbn Abbas bana döndü: "Dışarıdakilere haber ver de helal ve harama dair sorusu olan gelsin." dedi.

Çıktım ve seslendim. Evin içi yine tıklım tıklımdı. Sordular, sordular... O da cevapladı, cevapladı...

Sonra: "Siz çıkın da başkaları gelsinler." dedi.

Onlar çıkınca bana yine seslendi: "Seslen de feraiz hakkında sorusu olanlar gelsinler."

Seslendim, içerisi yine tıklım tıklım doldu. Herkes sorusunu sordu, öğrenmek istediğini

fazlasıyla öğrendi. Bu grup da çıkınca bana tekrar döndü: "Arapça ve şiir hakkında soru sormak isteyenler gelsinler."dedi.

Ben onları da içeri aldım. Evi yine doldurmuşlardı. Hepsi de sorusunu sordu ve cevabını fazlasıyla aldı."

İbn Abbas, kuvvetli zekâsı ve olağanüstü hafızası yanında son derece keskin ve işleyen bir zekâyâ sahipti.

Söz gelişi, birisiyle bir konuyu tartışırken, ileri sürdüğü mantıkî deliller, güneş ışığı kadar parlak ve açık olurdu. Meseleleri ele alışı ve delillendirişi karşısında hasımı hemen ikna olur, tartışmayı bırakırdı. Üstelik onun bu mantık gücüne, tartışma inceliğine de hayranlık duyar, gıpta ederdi.

Bu geniş ilmine, kesin deliline rağmen o, konuşma ve tartışmayı bir zekâ gösterisi, kuru bir fikir mücadelesi olarak görmez, bunu bir övünç vesilesi yapmaz, hasmımı yendim diye gurura kapılmazdı. Aksine tartışmayı, sadece doğru ve isabetli görüşün ortaya çıkması için faydalı bir

metod olarak görürdü.

Nitekim Hâricîler bile onun bu dengeli, isabetli mantığından etkilenmişlerdir. Şöyle ki:

Bir gün Ali, İbn Abbas'ı bir grup Hâricî'nin yanına göndermişti. Aralarında son derece güzel bir tartışma meydana geldi. Bu tartışmada ortaya koyduğu hadisler ve delillerle herkesi büyüledi.

Oldukça uzun sayılabilecek bu konuşmadan bir kesit aktarmakla yetinelim:

İbn Abbas, Hâricîlere şunu sordu:

"Hz. Ali'nin neyini beğenmiyorsunuz?" Şöyle cevap verdiler:

"Ali'yi üç yönden tenkit ediyoruz:

Birincisi: O Allah'ın dininde hakem tayin etmiştir. Oysa hüküm tamamen Allah'a aittir.

İkincisi: Bilindiği gibi o, birileriyle savaşıyor. Fakat savaştığı kimselerden ne esir, ne de ganimet almıyor. Şayet bunlar kâfir iseler, mallarının helal olması gerekir, yok eğer mü'min iseler, bu takdirde zaten kanları da haramdır.

Üçüncüsü: Hakem olayında düşman tarafın isteği üzerine, kendisinden "Mü'minlerin emiri" sıfatını kaldırmıştır. Mü'minlerin emiri değilse, kâfirlerin emiri demektir.

İbn Abbas, bu görüşleri teker teker çürütmeye başladı:

"Birinci iddianızı ele alalım. Bence Allah'ın dininde insanları hakem kılmanın hiçbir sakıncası yoktur. Çünkü Allah bir âyette şöyle buyurmaktadır: **"Ey iman edenler! İhramda iken avı öldürmeyin. Sizden bile bile onu öldürene, sizden iki adil kimsenin kararıyla, öldürdüğü hayvanın misli olduğuna hükmedilen bir hayvanı kurban kesmesi gerekir."** (Mâide, 95)

Şimdi Allah aşkına söyleyin bana, hakemlik insanların kanının akıtılması hakkında mı daha önemli, yoksa üç kuruşluk bir tavşan hakkında mı?

Bu keskin ve büyüleyici mantık karşısında adamlar afalladılar.

Ümmetin bilgini sözüne devam etti.

"Diyorsunuz ki, Ali savaşıyor; ama ne esir ne de ganimet almıyor. Soruyorum size, Allah için cevap verin: Hangi biriniz Resûlullah'ın pak zevcesi, Mü'minlerin annesi Aişe'yi esir almak ister, hanginiz onun malını ganimet edinir?"

Bu sefer adamların yüzleri mahcubiyetten sapsarı oldu. Yüzlerindeki utanç ifadelerini gizlemek için ellerini siper yaptılar. Bu arada İbn Abbas üçüncü meseleye geçmişti.

"Üçüncü meseleye gelince; Ali'nin, hakemlik sona erinceye kadar "Mü'minlerin emiri" sıfatını kendisinden atmaya razı olduğu gerçekten doğru. Şu var ki, bence bu davranışı dahi dine muhalif değildir. İsterseniz Hudeybiye günü Resûlullah'ın uygulamasına bir bakalım. O gün Resûlullah müşriklerle anlaşma yapmıştı. Ve bu anlaşma yazıya geçiriliyordu. Resûlullah anlaşmayı yazacak katibe: "Bu Allah'ın Resûlü Muhammed tarafından akdedilen anlaşmadır" şeklinde yaz deyince, Kureys heyeti hemen itiraz etmiş ve "Senin Allah'ın Resûlü

olduğunu kabul etseydik, zaten Beytullah'a girmene engel olmaz ve sana savaş açmazdık." demişlerdi. Öyle değil de "Bu Abdullah'ın oğlu Muhammed'in akdettiği anlaşmadır" şeklinde yazılmasını istemişlerdi. Bunun üzerine "Siz kabul etmeseniz de ben Allah'ın Resûlü'yüm" diye cevap veren Resûlullah, katibe dönüp, "İstediklerini yap, bu "Abdullah'ın oğlu Muhammed'in akdettiği anlaşmadır" şeklinde yaz." dedi.

İbn Abbas ile Hâricîler arasındaki tartışma bu minvâl üzere sürüp gitmişti. Tartışma sona erdiğinde tam yirmi bin Hâricî kalkmış, ikna olduklarını ilan etmişti. Tabi ki Hz. Ali'ye düşmanlık beslemekten vazgeçtiklerini de...

İbn Abbas, yalnızca bu büyük ilim servetine sahip değildi. Aynı zamanda bir başka büyük serveti de vardı: İlim ahlâkı, âlim ahlâkı...

Cömertlikte en öndeydi, semboldü...

Akıtırdı insanlara nesi varsa. Tıpkı ilmini akıttığı gibi...

Akranları anlatıyor:

"Biz, İbn Abbas'ın evinden daha çok yiyeceği, daha çok içeceği, daha çok meyvesi ve daha çok ilmi olan bir başka ev görmedik!"

Gönlü tertemizdi, nezihti; kimseye kin tutmaz, düşmanlık beslemezdi.

Tanısın tanımasın, her gördüğüne hayır dilerdi. Bu onun için doyumsuz bir hazdı. Bu fazilet timsali insan, kendisini şöyle anlatıyor:

"Zaman zaman bazı Kur'ân âyetlerine rastlıyorum ve kendi kendime, keşke bütün insanlar bu âyeti benim bildiğim gibi bilseler, keşke benim gibi anlayabilseler diyordum.

Aynı şekilde, bir müslümanın bahçesine bereketli bir yağmur yağdığını işitsem, içim sevinçle dolardı. Oysa o bahçede benim otlayacak bir hayvanım bile yoktu.

Bir hâkim duysam ki, müslüman, adaletle ve doğrulukla hükmediyor; sevinçten uçardım ve ona

dua ederdim. Benim davama bakmasa bile..."

Allah'a bolca ibadet ve çokça tövbe ederdi. Bir an bile Allah'a itaatten ayrılmazdı. Geceler boyu namaz kılar, gündüzleri hep oruçla geçirirdi. Namaz kılariken, Kur'ân okurken gözlerinden yaşlar boşanır, yanakları ıslak ıslak olurdu.

Yasak ve tehdit ifade eden ve ölümü hatırlatan âyetleri okudukça boğuk boğuk ağlar, titremeye başlardı.

Bütün bu meziyetlerle beraber aynı zamanda o son derece cesurdu, güvenilirli, sağlam görüşlüydü. Nitekim Hz. Ali ile Muaviye arasındaki sürtüşmede ileri sürdüğü görüşler, onun zekâsını ve anlayışını, pratik çözüm yeteneğini açıkça ortaya koymaktadır.

O daima barışı savaşa, yumuşaklığı şiddete, mantıklı davranışı zor kullanmaya tercih etmiştir.

Nitekim Hz. Hüseyin, Yezid ve Ziyad ile savaşmak üzere Irak'a gitmeye karar verdiğinde onu bu niyetinden vazgeçirmek için az uğraşmamış, az dil dökmemişti. Daha sonra Hüseyin'in şehâdet

haberi ona ulaşınca öyle sarsılmıştı ki, üzüntüsünden evine kapanmış ve dışarı çıkmaz olmuştu.

Bunun gibi, iki müslüman arasında çıkan bütün anlaşmazlıklarda da onu daima barış, anlaşma ve yumuşaklık sancağını taşıırken görürdünüz.

Şunu da belirtmeliyiz ki, İbn Abbas'ın Muaviye'ye karşı Hz. Ali'nin safında savaştığı doğrudur. Ne var ki, bunu biraz da mecbûren yapmıştı. Çünkü bu savaş başlangıçta, dinin ve müslümanların birlik ve bütünlüğünü tehdit eden korkunç bir bölünme, parçalanma hareketini sonlandırmaya yönelikti.

İşte böyle...

İbn Abbas, bütün dünyası ilim ve hikmetle dopdolu olarak yaşamış, güzel kokusu, ince takvası, cümle âleme yayılmıştır.

Ve nihayet saat gelmiş, yetmiş birinci senesindeyken Yüce Rabbine kavuşma davetiyesi

çıkmiştir.

O gün Taif şehri büyük bir kalabalık gördü. Müthiş bir topluluk... Bu cemaat bir mü'min için toplanmıştı... Cennete uçan bir mü'min için...

Mübarek naaşı kabrine, ebedî karargâhına konulurken, ufuklar sanki şu gerçek vaadin ilâhî sedası ile inliyordu:

"Ey huzur içinde olan nefis...

Sen Rabbinden razı, Rabbin de senden razı olarak O'na dön.

Salih kullarımın içine karış...

Cennetime gir...!" (Fecr, 27–30)

SONSÖZ

Evet...

Şimdi, Muhammed (s.a.v.)'in ashabından bu yüce topluluğu uğurlarken...

Acaba, konunun hakkını ödeyebildik mi?

Hayır...

Onların büyüklüğünü yakından seyrettik. Hepsiyle arkadaşlık yapmaya kader yardım etmediği için sadece onlardan mübarek bir grupta aydınlık anlarda arkadaşlık ettik...

Bu kitabın bizlere sunduğu adamlar, Resûlullah (s.a.v.)'i gören, o asırda yaşayan, ona inanan

ve onunla cihad eden kardeşlerinden binlercesinin yerine birer temsilci idiler...

Bu sahâbîlerin sûretinde, bütün ashabı görüyoruz. Onların imanını, sebatını, kahramanlıklarını, fedakârlıklarını ve bağlılıklarını görüyoruz...

Verdikleri mücadeleyi görüyoruz... Kaydettikleri zaferleri görüyoruz...

İnsanlığın tümünü kirli vicdandan ve istikbâlinin kaybolmasından kurtarmak için üstlendikleri rolü görüyoruz...

O hâlde bu adamlar, karşılaştığımız ve gerçeğine indiğimiz çok güzel ve nefes kesen birer örnektir. Dinî yönden özel ve insanlık yönünden genel olarak, mücadele dolu bir zaman diliminde kahramanlar ve askerler görüyoruz...

O zaman dilimi ki, eski âlemin, Allah'ın (c.c.) birliğini ve insanların birleşmesini haykıran yeni gerçeğin balyoz darbeleri altında ezildiği bir zaman dilimiydi.

Put yok, heykel yok...

İmparatorlar yok, Kayserler yok...

Yalnızca tek ilâh olan Allah...

Ve bir tarağın dişleri gibi eşit insanlar var...

O adamların kalplerini dolduran bu müthiş imanı meydana getiren ve daha önce kaleme aldığım sebepleri tekrar etmek istemiyorum.

"Tâbi Olduğumuz Nur" başlıklı kitabımda Allah'ın tevfiği ve nimeti, bana o sebep ve etkenlerin özünü açıklamayı nasip etti.

Muhammed (s.a.v.) doğruluğu, sebatı, temizliği ve yüceliği ile etrafındakilere ancak bu tür bir imanla aksedebilirdi...

Onu çok iyi bilen adamların imanı... Onu tüm olgunluğu ve yüceliği ile, tüm insanlığı ve Rabbanîliği ile, bütün haşmetiyle ve tevazusuyla, haşmet ve sadeliği ile, bütün kuvveti ve rahmeti ile gördüler...

Onun gönderilişinin asaletini, yolunun doğruluğunu gördüler. Ona iman ettikten sonra şüphenin onlar üzerinde hiçbir etkisi yoktu artık. Öyle ki onlar onun peygamberliğini ve elçiliğini pekiştirecek ve meşru hakları olan mucize isteme hakkını dahi kullanmadılar ve ondan istemediler.

Her ümmet kendisine iman etmesi için peygamberinden bir mucize istedi. Muhammed (s.a.v.)'in ashabı hariç... Resûlullah'ın etrafındaki adamlar hariç... Ona kesinlikle, "Bize doğruluğunu ispat edecek bir mucize göster." demediler. Çünkü Muhammed (s.a.v.)'in kendisi bir mucize idi...

O'nun kişiliğinden, zatından ve ilkelerinden başka bir mucize aramak, böylesine akıllı kimselerin düşeceği bir yanılgı ve anlayışsızlık değildi. Özellikle kalplerini Allah'ın hidâyeti, basiretlerini de Resûlü'nün nuru doldurduktan sonra bu müslüman zümrenin imanı; dini, zamanı ve ırkı ne olursa olsun insanlığı daima genç tutacak ve azmini artıracak bir güveni yeşertecektir.

İşin başı ve sonu onlar... İnsanlardan bir

grup...

Onları yaptıkları şeyleri, dış görünüm itibari ile yaptıracak bir durumda yaşamıyorlardı. Onları da kuşatan şartları vardı...

Toplum olarak; onlar, henüz bir toplumu oluşturacak niteliklerin tümüne sahip olmamışlardı.

Birbirleriyle kavgalı, mücadeleli ve kendilerini gizli bir bencilliğin yönlendirdiği birer kabile idiler.

Siyasi güç olarak onlar, İslâmdan önce pek öyle kayda değer bir şey de değillerdi.

Ekonomik güç olarak, çok fakirdiler... Sayı bakımından ise çok azdılar.

O hâlde, yepyeni, muazzam bir dünyayı inşa etmede her şey olan bu azınlık nasıl meydana gelmişti? Ne olmuştu..?

O, silâh gücü ve ordu çokluğu mu idi...?

Onlardan önce İskender ve onlardan sonra Cengiz Han daha çok silâh ve orduya sahipti.

İskender ve Cengiz Han bugün neredeler?

Onlardan, onların büyük ordularından ve zaferlerinden geriye ne kadı?

İnsanların ve hayatın vicdanında onlardan geriye kalan ne? Hiçbir şey...

O hâlde Resûlullah (s.a.v.)'in arkadaşlarında gördüğümüz şeyi meydana getiren bütün yönleriyle maddî bir kuvvet değildi.

O, imandı... Hakka ve hayra olan iman...

İşte bu dosdoğru bir derstir ki, onu Resûlullah (s.a.v.) ve onunla birlikte iman edenler, insanların tümüne verdiler ve vermeye devam ediyorlar...

Karanlık, aydınlığa dönüşüyor...

Başboşluk, düzene dönüşüyor...

Güçsüzlük kuvvete dönüşüyor...

Kaybolmuşluk, bir güç oluyor...

Zillet, yücelik oluyor.

Cehalet, bilgi fışkırmaya başlıyor,

Yokluk, varlık oluyor...

İnsanların hepsi birden hayatlarını hak ve hayır davası için adadıkları vakit dikenler çiçek veriyor...

Resûlullah (s.a.v.) ve onun arkadaşları işte bunu yaptılar. Bu, onlardan önce de peygamberlerin ve onların inanan arkadaşlarının yaptıkları şeydi...

Bu, onların bıraktıkları ders idi...

Hak ve hayır, Resûlullah (s.a.v.) ve arkadaşlarının üstlendikleri rolün özünü teşkil ettiği için...

O, öyle olduğu için, onlar, Hz. Muhammed ve arkadaşları insanlığa en hayırlı mirası bıra-

kıyorlardı.

İnsanlığın vicdanlarının sağlıklı, nur ve olgunlukla dolduklarını görüyoruz...

Bugün, dünyanın yayın istasyonlarının çoğu, Resûlullah (s.a.v.) ve arkadaşlarına nur ve iman olan Kur'ân-ı Kerîm'in âyetlerini açıktan okuyor..

Dünyanın birçok yayın istasyonu... Dini İslâm olmayan devletler bile..

Hiçbir dine inanmayan devletler bile...

Arapça yayınların çoğu programlarına Kur'ân âyetleri ile başlamaktadır.

Dünyanın her yerinde...

Müslüman toplumlar arasında... Hıristiyan toplumlar...

Yahudiler, Hintliler ve Budistler... Onlar ve onlar arasında...

Bin dört yüz senedir, Resûlullah (s.a.v.)'in müezzinin çağırdığı aynı kelimeleri ilan etmek üzere minarelerde sesler yükseliyor.

Allahu ekber... Allahu ekber...

Eşhedü en la ilâhe illallah

Eşhedü enne Muhammeden Resûlullah

Hayye ale's-salâh

Hayye ale'l-felâh

Bu dinin Kur'ân'ı dünyanın her yerinde okunmakta...

Camileri, dünyanın her yerinde dimdik duruyor...

Dünyanın her yerinde prensipleri ilan edilmektedir...

Adamlarına dünyayı, insanları, ilkeleri ve gidişatı değiştirebilecek harika gücü veren bu hangi kuvvettir...

Hak ve hayra imanın kuvvetidir bu...

Öncelikle hakkın ve hayrın Rabbine olan imandır. Peygambere ve hatta hayatlarını hakka ve hayra adayan bütün peygamberlere iman.

Bu sonsözde söylenecek bir tek söz kaldı...

Resûlullah (s.a.v.)'ın arkadaşlarından bu adamları ve gördüğümüz olayları izledikten sonra hatırimıza gelen bir soru var...

Bu soru şu: Anlaşmazlık ve düşmanlık nasıl oldu da o olgun kardeşlerin arasındaki sağlam ilişkileri bozdu? Hz. Ali taraftarları ile Hz. Muaviye taraftarları arasında çıkan anlaşmazlık sebebiyle alevlenen iç savaş, nasıl oldu da kardeşliklerine baskın çıktı..?!

Bu sorunun cevabı bizleri o ashabın imanlarına ve daha başka tarihî etkenlere götürüyor...

Evet... Onların apaçık, samimi ve kesin imanları, aynı yolun yolcuları yaptı onları...

Hakikatin bilip, takip ettikleri bir tek yüzü vardı onların yanında... Heva ve çıkarlarına saklanabilen yüzleri yoktu...

Resûlullah (s.a.v.) aralarında yaşarken, insanların, anlaşmazlığa düştükleri konularda hidâyete ermeleri kolay oluyordu...

Şüpheli durumlarda vahiy veya Resûl veyahut her ikisi birden onları aydınlatıyordu...

Resûlullah (s.a.v.) irtihal ettikten sonra daha önce Allah'ın veya Resûlullah'ın açıklığa kavuşturduğu konularda ihtilafa asla düşmediler.

Osman (r.a.) öldürüldüğünde -ki onun öldürülmesi o gün İslâm âlemini şiddetle sarsan bir fitne idi- bu korkunç olaydan sonra görüş ve değerlendirmelerde anlaşmazlıklar ortaya çıktı.

Sahâbeye, tavrını belirlemek ve çeşitli görüşlerden hangisi tarafında yer alacağını belirlemek şart oldu...

Seçimlerindeki üslupları, aynen imanda olduğu gibi idi...

Açıklık ve kesinlik... Tereddüt etmeden ve nifaka yer vermeden...

İmam Ali (r.a.)'ın görüşüne kanaat getirenler onun tarafını seçtiler. Muaviye'nin görüşüne kanaat getirenler de onun tarafını seçtiler. Her iki tarafın hatalı olduğuna kanaat getirenler ise, üçüncü bir yön seçerek, her iki tarafa da

anlaşmazlığı ortadan kaldırmaları için yüklendiler. Kontrol elden çıkınca tarafsızlığı ve anlaşmazlıktan uzak kalmayı seçtiler.

Bu, Resûlullah (s.a.v.)'in asrında, İslâm'a ilk giren ve onunla zulmet ve şirk kuvvetlerine karşı savaşıyan arkadaşlarını ilgilendiriyordu...

O ashap, Ali ile Muaviye arasındaki anlaşmazlık günlerinde İslâm Devletinde "güç merkezi"ni temsil etmiyordu.

Çünkü o günlerde devlet çok genişlemiş ve olaylara karışan ve ona yön veren yeni kuvvetler ortaya çıkmıştı.

Halife Osman'ın hayatını hedef alan entrika ve onun infaz eden yapılanma, bunun en büyük delilidir. Medine'nin dışından hatta Arap yarımadasının dışından, uzak İslâm diyarlarından gelmişti...

Bu yeni kuvvetler, büyük sahâbîlerin engel olamayacağı roller oynadı. Ali ile Muaviye arasındaki anlaşmazlığı bir savaşa dönüştüren korkunç ve etkin bir rol...

O kadar ki, Muaviye'nin tarafında Şam ehli, Ali'nin tarafında da Irak ehli anlaşmazlığın büyümesindeki son aşamada savaşın gerçek oyuncularını oldular...

Son tahlilde artık savaş, iki müslüman taraf arasında olmaktan çok, iki bölgesel kamp arasında çıkmıştı. Şam ehli bir tarafta ve Irak ehli diğer taraftaydı...

Ortada üçüncü bir kuvvet daha vardı ki onu bilmezlikten gelmek mümkün değildir. İslâm onun elinden otoriteyi alıp, onu yerle bir ettikten sonra uyumayan şer kuvvet...

O kuvvet İran ve Roma kalıntılarından temsil edilen kuvvetti. Ki, o kuvvet İslâm'ı kabul etmiş gibi görünen kimseler vasıtasıyla aleyhteki çalışmalarını sürdürdü. O kimseler ki bazıları müslüman saflarında o kadar bozgunculuk ve yıkım yaptılar ki, o iki imparatorluk bunu yapamamıştı...

Bu sözler, o günlerde İslâm'ın ve sahâbenin yaşadıkları o zor duruma hızlı bir bakıştır. Bir gerçeği de unutmamalıyız ki, o da, her iki grubun,

liderleri işlerin bu denli büyüyüp, bu korkunç aşamaya geleceğini hesaplamamıştı.

Ali ve beraberindekiler, Şam'a yürürken sadece korkutma amacı gütmüşlerdi. Muaviye bu durum karşısında devletin otoritesine karşı gelmez ve ona saygı gösterip, itaat ederdi.

Muaviye ve beraberindekiler de, Hz. Ali'nin güçlerini ve hazırlıklarını deniyor olabilirdi. Onların gücünü ve hazırlıklarını görünce, anlaşmazlığı gidermek için savaştan başka bir çözüme başvurabilirdi.

Fakat olaylar beklenenden farklı gelişmişti...

Gelişmenin çok karmaşık ve geniş olması, her iki kampta gizli ve anlaşmazlığın savaşa dönüşmesi için çalışan bir kuvvetin varlığını gösteriyor...

Şimdi konumuzu "Cemel Savaşı"ndaki şu olay ile bitirelim.

Zübeyr (r.a.), savaşa katılmanın yanlış olduğu fikrine vardı ve savaştan çekildi.

Ancak savaşan bir grup, onu takip etti ve

namaz kılarken onu öldürdüler...

Katil Zübeyr'in kılıcını alarak Ali'ye doğru koştu. Zübeyr'in ölümünü ona müjdeleyecek ve kendisine karşı Muaviye ile birlikte savaştığı kılıcını ona takdim edecekti...

İmamın kapısında durmuş, girmek için izin bekliyordu...

Hız. Ali olandan haberdar olmuştu. Katilin kovulmasını emredip bağıırıyor ve şöyle diyordu:

"Safıyye'nin oğlunun katilini ateşle müjdele..."

Safıyye'nin oğlu ile Zübeyr'i kastediyordu.

Ondan Zübeyr'in kılıcını almalarını ve kendisine getirmelerini emretti.

Zübeyr'in kılıcı Hız. Ali'ye getirildi. Onu öpmeye ve ağlamaya başladı, şöyle diyordu:

"Bu kılıcın sahibi, Resûlullah'ın sıkıntılarını ortadan kaldırmıştı."

Bu yüce görüntü, anlaşmazlığa ve acıklı gelişmelere bir sakinet bahşediyor. Bizi de onu dü-

şünmeye sevk ediyor.

Şimdi, kendileriyle, bu kitabın sayfalarında gıpta ve saadet dolu vakitler yaşadığımız o adamları yolcu ederken, Allah'a nimetlerinden dolayı şükürle secde ediyoruz. Nimetinden, rahmet ve afiyetinden daha fazla dileyerek...

Saygıyla ve huşû ile o büyük öğretmene ve peygamberlerin sonuncusuna diyoruz ki:

"Ey Peygamber! Allah'ın selâmı, rahmet ve bereketi senin üzerine olsun..."

Verdiğin ve hidâyete ulaşma yolunda rehber olduğun için Allah sana mükâfatın en güzelini versin."

Yepyeni bir iştihakla onun mübarek ashabına da diyoruz ki:

"Ey insanlar elveda...!"

Fakat onlar ne zaman kayboldular ki, onlara elveda denilsin?

Onları uğurlamamız, selâm olsun...

Selâm ki, onu başlarken huşû ile sunduk.

Bitirirken de huşû ile takdim ediyoruz...

KAYNAKLAR

1. **el-İsâbe fî temyizi's-sahâbe**, İbn Hacer el-Askalânî
2. **el-İstiâb fî esmâi'l-ashâb**, İbn Abdilber
3. **Üsdü'l-gâbe fî marifeti's-sahâbe**, İbnü'l-Esîr
4. **es-Sîretü'n-nebeviyye**, İbn Hişâm
5. **et-Tabakaâtü'l-kübrâ**, İbn Sa'd
6. **el-Bidâye ve'n-nihâye**, İbn Kesîr
7. **Hilyetü'l-evliyâ**, Ebû Nuaym el-İsbahânî

